

www.godheten.se

**www.
godheten
.se**

50 inlägg av Stefan Jarl
om en film som stötte på patrull

Förord

GODHETEN HADE PREMIÄR på Folkets Bios biografer 15 februari 2013. Efter 8 veckor hade den setts av c:a 10.000 människor och tillhör därmed de av mina filmer som setts av minst publik...

Jag gjorde filmen därför att jag ville vara en röst inför det kommande valet. Filmen har undertiteln Om förlusten av det gemensamma. Jag såg hur vårt land blivit allt mer orättvist på område efter område, välfärdssamhället urholkades steg för steg i ljuset av de borgerliga politikernas förakt för svaghet. De rikas förkörsrätt har manifesterats. De mindre lyckligt lottade får klara sig bäst de kan i valfrihetens namn. Låt den som faller ligga. Den tilltagande ojämlikheten har gjort vän till fiende och gett Liemannen mer jobb. Folk mår dåligt, framförallt ungdomen. Det är om detta min film handlar.

SVT som varit med och finansierat filmen bestämde sig i februari 2014 för att filmen inte kunde visas vare sig före eller efter valet, eftersom den var ”systemkritisk”. Detta orsakade en omfattande debatt i olika media, 7000 skrev under ett

Titel: www.godheten.se
Förlag: Stefan Jarl AB
Tryck: Majornas Grafiska
Form: Joakim Jalin
Illustration: Martin Kellerman
© Stefan Jarl 2014

upprop på Facebook om att SVT skulle visa filmen, ett krav som också framfördes i pressen av olika människor. Självt fick jag ett stort antal brev, telefonsamtal, mail osv. Filmen las ut på nätet, till och med i mitt namn, och såldes på dvd. Filmen har på så sätt setts av dryga 100.000, det går att säkerställa, om den setts av 200.000 är svårare att säga men fullt möjligt.

Redan i samband med premiären började jag resa runt med filmen från norr till söder och mötte ett starkt gensvar. När jag gjorde filmen hade jag förstås ingen aning om att den skulle leda till denna turbulens.

Jag började skriva bloggar på filmens hemsida strax före premiären för 20 månader sedan. Nu har jag förstått att det inte bara är en film, utan också en process, som säger något om vårt samhälle.

I en lördagsintervju i P 1 lät VD Eva Hamilton meddela att en debatt om filmen kommer att arrangeras i Kunskapskanalen senare i höst och i detta sammanhang kunde då filmen visas, sa hon. Vad syftet med denna debatt och vad den skulle handla om är oklart. Inför detta arrangemang har jag samlat ihop dessa bloggar.

Stefan Jarl

Min 39:e film

SNART ÄR DET dags för premiär på min nya film Godheten. Det är min 39:e film, om jag räknat rätt (och om jag räknar in ett par kollektivfilmer på 60-talet).

”Godheten” tar sin utgångspunkt i ett mäktigt tal som Olof Palme höll för snart 40 år sedan, ”Demokratin och människovärdet”. Hur har samhället förändrats under dessa år? Har vi makten över våra egna liv? Hur har de ideal Palme formulerade förändrats under årens lopp? Att överklassen tagit revansch, att bankerna berikat sig och att medelklassen fått mer i plånboken kan vi läsa om i tidningarna men hur hamnade vi i en debatt om priset på en ”kiss-blöja”?

Skådespelaren Thommy Berggren och jag växte båda upp på 40- och 50-talen, blev medvetna om världen och bildade våra mer uttalade åsikter under 60-talet. Det här är tredje gången vi samarbetar i en långfilm, tidigare har vi gjort ”Liv till varje pris” (om Bo Widerberg) och ”Muraren” (om konstens roll och Thommys liv, som Guldbaggebelönades). Gemensamt har vi vårt intresse för hur samhället gestaltar sig för människorna.

Den digitala tekniken har medfört att jag kommit att plåta alltmer själv. Men Joakim Jalin har sedan ”Liv till varje pris” varit min ständige medarbetare som fotograf, tillsammans har vi klippt filmen med Anette Lykke Lundberg som viktig klippkonsult. Genom min förra film ”Underkastelsen”, om kemisamhällets explosion, träffade jag den amerikanske kompositören Adam Wiltzie som gjorde filmmusiken då och det har han gjort i den här filmen också. Berättaren gör skådespelaren Peter Andersson, som har en magisk röst. En annan trogen gammal medarbetare, Per Carleson, ja, vi har faktiskt jobbat ihop sen ”Ett anständigt liv” på 70-talet, har ljudlagt och skicklige Owe Svensson (som gjorde 27 filmer med Ingmar Bergman om jag minns rätt) har mixat, vilket vi gjorde hos Roy Andersson i hans mix. Allt tekniskt slutarbete har jag gjort hos ShortCut, dvs den firma som blev resultatet av att Film-Teknik las ner. Att filmen ö h t kunde genomföras har jag Gunnar Carlsson på SVT att tacka för, han har varit ett stabilt stöd under mer än ett decenniums filmande.

Godheten har premiär den 15 februari 2013 på Folkets Bios biografier, som samma år fyller 40 år. Godheten är 79 minuter.

3/11 2012

Thoreau: ”Hur nära det goda är inte det vilda?”

Godheten, varför heter den här filmen Godheten? Är det en film om våra dygder? Knappast – snarare om förlusten av dem.

Aristoteles menade redan för över 2000 år sedan att: ”Allt och alla strävar efter det goda.” Samma uppfattning kom filosofen Immanuel Kant fram till, när han konstaterade att: ”Det enda obetingat goda är den goda viljan”. Kants samtida Rousseau ser begreppet godhet ur ett samhällsligt perspektiv när han menar att: ”Människan av naturen är god” – allt ont kommer från samhället. Mänskliga relationer påverkas negativt av ett samhälle där pengar och materiella ting är viktigast.

Från 1700-talet och framåt blir begreppet godhet en del av samhällsdebatten. Här hemma avskydde Swedenborg ett alltmer egoistiskt samhälle med en överdriven fokusering på självet. Kärleken till medmänniskan var snarare det centrala och sin egen belöning. Man skulle göra sig nyttig för samhället. Nikolaj Tjernysjevskij skriver i sin roman ”Vad bör göras” att målet för samhällsutvecklingen är den Goda

Människan, boken fick en enorm betydelse för debatten i Ryssland – och för Strindberg. Brecht diskuterar i sin pjäs ”Den goda människan i Sezuan” själva förutsättningen för godheten i våra samhällen: kan man leva som god i ett ont samhälle?

Den problematiken för mina tankar till den amerikanske professorn Michael Sandel som i dag betonar dygder som solidaritet, samhällsansvar och vikten av att befrämja ”det gemensamma goda”. Han hävdar i sin bok ”What money can't buy” att våra samhällen på tre decennier utvecklats från marknadsekonomier till marknadssamhällen. Våra grundläggande värden kan helt förstöras genom att bli föremål för transaktioner på en marknad. Marknadsekonomiska synsätt expanderar inom områden där de inte hör hemma. ”Today almost everything is for sale”.

I sin senaste roman säger Lukas Moodysson att: ”Det viktiga är inte att leta efter det onda, det viktiga är att leta efter det goda”. Det är jag överens med honom om. Eller som Desmond Tutu konstaterar: ”Ondskan kan inte få sista ordet, för vi är programmerade för godhet. Godheten är inte bara en instinkt. Den är själva kärnan i oss.”

Jag får av min dotter ett citat från engelsmannen Thomas More (född 1478 – avrättad av kungen 1535), renässanspolitiker och filosof, som skrev ”Utopia”. När jag läser citatet känns det som om han talade om vår tid. Det här skrevs alltså för 500 år sedan.

”Vad är detta om inte ett orättfärdigt och otacksamt sam-

hälle? Det omhuldar de så kallade ädlingarna, guldsmederna och deras gelikar, lättingarna, smickrarna och dem som med slösande överdåd tillhandahåller meningslösa nöjen. Men bönderna, kolutkörarna, drängarna, kuskarna och hantverkarna, som är stöttepelare i alla samhällen, de får ingenting av det goda. I sin krafts dagar utsätts de för rovdrift på mänsklig arbetskraft, men när de försvagats av ålder och sjukdom, då ställs de på bar backe. Då har samhället glömt alla deras sömnlösa timmar, då betalas de med en död i misär för alla sina bortglömda välgärningar. Och vad som är värre: de rika åderlåter varje dag en del av de fattigas slavranson, inte bara genom enstaka bedrägerier utan med hjälp av allmän lag. Det som tidigare ansågs som en orättvisa, nämligen att de som gjort samhället de största tjänsterna skall lönas på det värsta sättet, det har nu genom nya lagar upphöjts till rättvisa.”

Min film Godheten har en undertitel: om förlusten av det gemensamma. Om vi inte är här för varandra, varför är vi då här ö h t?

6/11 2012

De Rikas Revolt

SVERIGE FICK 10% fler miljardärer under förra året, 2012. Miljardärer, inte miljonärer, nu är de 119 stycken. Deras sammanlagda förmögenhet motsvarar 40% av Sveriges BNP. H&M:s Stefan Persson tjänar, om man lägger ihop inkomsterna för alla hans företag, 10 miljoner om dan. De tio rikaste familjerna skulle lätt med sina tillgångar kunna betala hela Sveriges statsskuld och ändå ha pengar över.

Vi lever i en epok av de Rikas Revolt. De rika blir allt rikare under det att ett nytt Klassamhälle växer fram. I kölvattnet av finanskrisen 2008 har marknadens väl satts före människornas. Välfärdssamhällets medel har blivit räddningspaket åt banker och finansinstitut, som spekulerat bort sig. ”Socialisera förlusterna, privatisera vinsterna” har varit garantin för en stabil avkastning på kapitalet, ett luftskepp med trosarna kapade till den reella ekonomin. De pengar den ene har, fattas någon annan. Folkhemmet plundras under det att medborgarna förvandlas till kunder i en alltmer privatiserad offentlighet. Vi betalar för några få som berikar sig på vår bekostnad. Grundläggande värderingar som trygghet, gemenskap, empati, givmildhet och trivsel har hamnat på

Marknaden. Där hör de inte hemma. Vi har gått från att marknaden var en del av Samhället till att Samhället är en del av Marknaden, från okränkbar moral till marknadens påstådda rationalitet.

Vi levde en gång i ett av världens bästa länder. Jag blir bestört över att vi nu accepterar att vi blir rånade och att ingen reagerar. Kanske hade Etienne de La Boétie, Montaignes kompis, förklaringen redan för flera hundra år sedan i ”Discourse of Voluntary Servitude” där han skriver att ”det är folket självt som med eller mot sin vilja låter sig underkuvas, det är folket som accepterar slaveriet och skär av sin egen hals, det är folket som i valet mellan att vara slav eller fri avstår från friheten och böjer sig under oket, ja, inte bara samtycker till sin olycka utan rentav eftersträvar den”...

”När köpa och sälja blir måttet på allt, Vad tänker du då?”
sjunger Mikael Wiehe på sin senaste CD.

Ja, vad tänker du då?

2/1 2013

Om en skenande välfärdsekonomi

I DAGENS NYHETER den 4 januari hade den utmärkte journalisten George Cederskog en artikel om mina filmer men mest om ”Godheten”. Jag har fått tillåtelse att citera några avsnitt.

”Den svenske dokumentärfilmens nestor är tillbaka. I ”Godheten” riktar Stefan Jarl sin fordrande kameran mot den svenska ekonomin – den växande klyftan mellan de fattigaste och de superrika. Hans nya ”filmessä”, tillägnad den framlidna kollegan Chris Marker, premiärvisas på Göteborgs filmfestival i slutet av månaden. Han återkommer till ordet kränkning.

-Man kan väl säga att alla mina filmer, som de tre senaste ”Flickan från Auschwitz”, ”Underkastelsen” och nu ”Godheten”, utgår från upplevelsen av att något i livet kränks och förnedras – och då intar jag genast Robin Hood-ställning, konstaterar Stefan Jarl på sin kaféstol. Vi träffas ett par stenkast från Stureplan, en för ämnet högst läglig position.

-Sådana övergrepp får mig att känna ”jag måste göra något, det här måste upp på bordet!” ryter han.

Stridbar har han förblivit. Den omtalade energin är intakt.

/.../

I "Godheten" tecknas en skenande välfärdsekonomi - förkroppsligad av en knorrförsedd Thommy Berggren som hårdshoppas Ferraris och platinaklockor. En där lånekarusellen snurrar vidare medan amorteringarna skjuts på framtiden. En besatthet av konsumtion som förvandlat relationer till kundrelationer i ett "NU-samhälle" där alla vill ha allt och omedelbart och där också lågkonjunktur och djupa kriser blir lönsamma för somliga. De brittiska forskarna i filmen som presenterar bevis för att jämlika samhällen skapar mindre våld och ohälsa bland medborgarna tycks få lyssna på.

Stefan Jarl korsklipper sina politiska brandfacklor med pastorala idyller kring den egna husknuten i Västergötland.

-Jo, det kan ju missförstås, det är en risk, men jag är ju 71, man måste våga ta sådana i min ålder (skratt). Jag studerade estetik i flera år på universitetet och det där är ju ett litterärt grepp som använts i hundratals år. I "Madame Bovary" skriver Flaubert om att åskan är på väg och blixtar slår ner när det i själva verket handlar om hennes själsliv. Jag ville inte ha bilder på fattiga förortsbor och arbetare i filmen utan använde istället hjorten, kajan och djuren och en speakertext om vilket samhälle vi egentligen vill ha.

Han beskriver vår tid som "de rikas revansch". Folkhemmet plundras och skattepengarna hamnar på Jerseyöarna, påpekar han med vårdbolaget Carema i åtanke.

-Sverige var en gång ett av världens bästa länder att leva i. Jag är bestört över att vi accepterar att vi nu blir rånade. Finansinstitutionerna har trettiodubblats i storlek sedan 1980. Sverige har fått 10 procent fler miljardärer enbart under 2012,

miljardärernas totala förmögenhet motsvarar 40 procent av Sveriges BNP.. Det här måste man göra film om för det kommer att få konsekvenser för våra barn och barnbarn, säger han med Söderkisvokaler och varnar sedan för att han har studerat ämnet länge, han kan tala om det till diskutrymmet på min intervjumanick är fyllt.

/.../

Inför inspelningen av "Godheten" sålde han sin lilla övernattningslägenhet i Stockholm för att få råd. Just nu söker Jarl medel för en ny dokumentär om en fotograf. En berättelse om var smärtpunkterna ligger i människan. Han säger att ingenting engagerar honom lika starkt i dag som samhällets "totala urholkning på medlidande".

-Djupast sett vill vi människor ta hand om varandra, det är det som driver oss egentligen. Men detta läggs det gärna locket på - ett samhälle som byggde på den drivkraften skulle ju inte behöva den konsumism som vi lever i nu och excesserna i miljardvinster som folk sätter som mål. Empatin försvagas allt mer i vårt samhälle och det lämnar varje människa åt sig själv, konstaterar han.

-För mig är det en sådan förnekelse av vad vi är.

(DN 4/1 2013)

9/1 2013

Succé för Godheten i Göteborg

”GODHETEN” VAR INBJUDEN till Göteborgs Int. Film festival, och tillsammans med 7 andra filmer nominerad till det Nordiska dokumentärfilmspriset.

Thommy Berggren och jag reste till festivalen och var ganska nervösa inför de tre visningarna – festivalpublik kan vara kritisk och svår... Vi slog vad innan första visningen om hur många som skulle komma, 16 personer sa Thommy, jag var blygsammare och sa 12. Salen rymde 400. Men vår nervositet var obefogad: Vi mötte tre utsålda salonger! Publikens var mer än entusiastisk och diskussionerna efter filmen var intensiva och emotionellt engagerande.

Festivalen hade också arrangerat ett seminarium om filmen som lockade den dittills största seminariepubliken, där debattens vågor gick höga. Om jag skulle våga mig på en summering av åsikterna så skulle den vara att ”det här var en nödvändig film som kom i rätt tid”. Det är ingen överdrift när jag säger att vi var förbluffade över det starka gensvaret från publiken.

Vi fick också Svenska Kyrkans filmpris om 50.000 kronor. Det var 13 filmer nominerade och så här löd motiveringen:

”Med övertygande allvar och humor skildrar Stefan Jarl i Godheten vårt penningstyrda samhälle där människan och och livets värden marginaliseras. Godheten får oss att se det vi förlorar.”

Juryn bestod av Mikael Ringlander, präst, Monica Tunbäck-Hanson, filmkritiker och Susanne Wigorts Yngvesson, teol dr och lektor i etik.

Kyrkan hade också en plan för hur de ville medverka till filmens spridning utanför de kommersiella biograferna.

Som filmare är självfallet mötet med publiken det som allt handlar om, jag har den omoderna uppfattningen att konst kan om än inte förändra världen så i alla fall medverka till förändring. Det är också min förhoppning att ”Godheten” kan bidra till att starta en diskussion om det samhälle vi vill ha och leva i. Återstår att se vad kritikerna i dagspressen säger.

3/2 2013

”Konsten är ett vapen med vilket vi försvarar våra ideal”

SÅ SKRIVER VICTOR HUGO. Jag tänker på detta nu när min film också haft sin officiella premiär över hela landet. Om ”festivalpubliken” i arbetarstaden Göteborg tog filmen till sina hjärtan, så var reaktionen bland kritikerna i tjänstemannastaden Stockholm mer blandad. Ja, i några av tidningarna på högerkanten rent av avfärdande.

Det gör att jag kommer att tänka på när ”Naturens hämnd” hade premiär för 30 år sedan och jag några dagar därefter vaknar till en jätteartikel på Dagens Nyheters kultursida skriven av ett stort antal bönder, som attackerade filmen och dömde ut den. Senare visade det sig att artikeln var skriven av en enda person, en storbonde med intressen i de industri filmen kritiserade

I samband med andra filmer har jag beskyllts för att vara ”Sveriges svar på Leni Riefenstahl”, andra gånger för att vara vänsterextremist. Efter min förra film Underkastelsen startade kemiindustrin en motkampanj på nätet mot filmen. Jag inser självfallet att detta är det pris man får betala men ibland frågar jag mig varför man håller på, och gör film efter

film. Det är då man får ta stöd i Hugos ord i rubriken. Det märkliga är att allt beröm man får det glömmen man bort men det negativa kommer man ihåg...

När Albert Camus höll sitt Nobeltal då han tilldelades Nobelpriset formulerade han det som kanske är konstens innersta mening och i alla fall konstnärens uppgift: "Vårt enda berättigande är att vi för talan för dem som inte kan tala för sig själva. Om vi inför det Sköna i världen ser till att inte glömma dem som blivit förödmjukade, då kommer den västerländska konsten att återfå kraft och herravälde."

19/2 2013

Godheten på turné i Skåne

I CINESKÅNES REGI har jag nu i 5 dagar rest runt till några städer och byar i Skåne med Godheten och är närmast chockad över hur debattlystna folk är! Publiken inte bara kom utan efter varje visning, t ex efter den i Borrby på Österlen, stannade över 100 personer kvar och diskuterade livligt de frågor som filmen reser. Detta trots att filmen i några borgerliga Skånetidningar kritiserat den för att ifrågasätta den nyliberala finansekonomins konsekvenser och avarter.

Filmen är ingalunda ett partipolitiskt inlägg utan jag försöker anlägga ett "andligt" perspektiv på det tema som är filmens: girigheten tar kål på godheten. Empati, solidaritet, barmhärtighet är något vi ständigt måste "träna", som en muskel, i annat fall tenderar dessa sidor hos oss att försvagas och rent av förtvina.

Jag passade också på att fråga publiken på tre av visningarna, om jag inför tv-visningen av filmen, skulle korta ner några av intervjuerna. Jag har själv varit orolig för att den är alltför krävande men fick till svar att jag absolut inte skulle korta något.

Det jag tar med mig hem från denna turné är den entusiasm och den lidelse publiken visade. Det är inte, som Centerpartiets programgrupp trodde, månggifte, plattskatt och avskaffande av skolplikten, som är de centrala frågorna för ”verklighetens folk”, som Göran Hägglund (kd) anser sig vara expert på... Det är de stora välfärdsfrågorna och den tystnad som finns i landet kring dessa frågor, bristen på motstånd mot nedskärningar och besparingar och svårigheten att få politikerna att lyssna. Jag fick, som så ofta när jag reser runt med mina filmer, förslag till nya filmer: gör en film om oss sjuksystrar, om äldrevården, om skolans förfall, om arbetslösheten ... Och på flera ställen möttes jag av frågan: varför är vi så rädda för att säga ifrån?

3/3 2013

”Girighetsinitiativet”

I SCHWEIZ HAR man just haft en folkomröstning (man har ju den formen av ”direkt demokrati” där) som handlar om: ”nej till direktörsbonusar och fallskärmar”. Bakgrunden är att en direktör vid ett läkemedelsföretag vid sin avgång belönats med en bonus om en halv miljard... Den folkliga vreden över detta fick Thomas Binder, själv företagare, att ta initiativet till denna folkomröstning, ”die Abzockerinitiative”, som det kom att kallas. 68% röstade för ett stopp för bonusar och fallskärmar! Det är det tredje största resultatet vid en folkomröstning någonsin. Nu ska omröstningsresultatet bli lag. Straffet om man bryter mot lagen föreslås bli fängelse.

Vi har i vårt land ingen sådan form av ”direkt demokrati”, ja, vårt demokratibegrepp har istället alltmer kommit att urholkas och vi förvandlats till kunder istället för medborgare. Jag är övertygad om att vi fått samma resultat om vi haft en liknande omröstning här hemma. Den gissningen baserar jag på intensiteten i många debatter efter visningen av Godheten.

I Tyskland vill nu 60% av folket ha lagar som sätter ett lö-

netak för toppdirektörerna. Volkswagens koncernchef har därför i förekommande syfte sänkt sin ersättning från 170 till 120 miljoner kronor. "Mer har folk inte förståelse för",- filosoferar han.

"Man kan inte vara en sann konstnär om man inte är emot sin tids samhälle" - Albert Camus

DAGENS NYHETER ÄR vår största dagstidning med en klar liberal ideologi. I denna tidning angriper journalisten och författaren Lena Andersson (10/3) några verk som analyserar och diskuterar vårt samhälle. Det är Sara Granérs "All I want for Christmas is planeekonomi!", Nina Björks "Lyckliga ialla sina dagar" och min film "Godheten". Själv brukar jag aldrig gå i svaromål när någon av mina filmer angrips och tänker inte göra det nu heller. Men några av Lena Anderssons utgångspunkter och värderingar vill jag bara citera här, jag finner dem nämligen så extremt tidstypiska i många intellektuella medelklassmiljöer av idag och då tänker jag inte bara på Bengt Ohlssons generalangrepp på den s.k. vänstern häromåret.

Lena Andersson "föredrar", säger hon i sin artikel, "en värld där det finns girighet och egennyttan framför att förkasta de individuella fri- och rättigheter som kapitalism uppstår ur." "För egen del", fortsätter hon "tror jag att det är bättre att göra sig av med idealiseringen av gemenskaper än med liberalismen."

4/3 2013

Efter en av diskussionerna efter min film kom en äldre man fram till mig, harklade sig och sa: ”Personligen avskyr jag gemenskap”, jag hoppade till inför denna rättframma värdering och kunde bara svara att gemenskap för mig var det centrala i livet. Men jag förstår nu att denna hållning i Lena Andersson fått en mer militant förespråkare.

Jag drar mig till minnes vad Micke Nyberg skrev till mig, då min film angreps i SvD av tidningsrecensent Jan Söderqvist, att denne man i annat sammanhang beskrivit efterkrigstidens välfärdssamhälle ”som helt enkelt vår svenska variant av Mussolinis fascistiska utopi”.

Av dessa exempel drar jag slutsatsen att det min film talar om väcker brutala känslor vid liv till försvar för egoism och själviskhet, men jag vidhåller min uppfattning att Godheten i sin allra vidaste bemärkelse är värd att försvara och kämpa för.

10/3 2013

En parallell till Godheten

JAG LÄSER SUSANNA ALAKOSKIS ”Oktober i fattig-Sverige”, en slags dagbok med iakttagelser om välfärdssamhällets gradvisa förfall. ”Svinalängorna”, Alakoskis roman blev film, hennes nya bok skulle kunna ha varit manus till Godheten...

Hon skriver om hur hennes systerdotter arbetar i Norge och på ett kafé blir vittne på nära håll till Breviks bombattentat i Oslo och slakten på Utöja av det norska arbetarpartiets ungdomar. Sådär skriver hon:

”Önskar att alla unga människor sattes i skolbänken när något sådant händer. Att vi skolade oss i vart detta riktade hat mot socialdemokratin kommer ifrån, vad det betyder. Olof Palme, Anna Lindh och nu barnen på Utöja. Vad har dom gjort? Hävdar att politisk frihet tillhör oss, en privilegierad minoritet av jordens befolkning, varnat för missbruk av ordet demokrati, menar att demokratin måste ha en social innebörd, att land ska med lag byggas. Socialdemokratin tog sig an den fattiges rösträtt, drev frågor om bättre arbetsmiljöer, bostäder, skolor, barnomsorg, vägar, löner. Den påstod att passivitet i ett

samhälle inte nödvändigtvis behöver vara ett tecken på lycka och belåtenhet utan att det också kan vara ett uttryck för vanmakt. Den försvarade hur vi behövde solidariteten för att röja undan massfattigdomen och massarbetslösheten. Vi behövde solidariteten för att skapa grundläggande social trygghet. Den påstod att trygghet är radikalt och att det i hela den demokratiska traditionen ligger att människorna tar ansvar för varandras välfärd. Demokratin är inte bara rösträtt, sa den, utan också social rättvisa, trygghet och gemenskap och världens avgörande problem är till sin natur både sociala och politiska och måste lösas med sociala och politiska metoder. Demokratin måste ständigt försvaras, vinnas på nytt, vidga sin verksamhetskrets. Nya jämlikhetsfrågor ta vid de gamla. Definitionen av frihet, menade socialdemokratin, kan översättas med att varje människa ska kunna förverkliga sitt livsprojekt och att demokratins främsta kännetecken är folkets stöd. För dessa värderingar blir de mördade, socialdemokraterna.”

Om några dar börjar den socialdemokratiska kongressen. Har socialdemokratin kraften att på nytt möta folkets krav på att återerövra demokratin och drömmen om det gemensamma samhället?

2/4 2013

Godheten regerar

DET ÄR INGEN tillfällighet att min film Godheten heter som den heter. Många människor upplever att vårt samhälle blivit alltmer kallt, kyligt, cyniskt, individ-centrerat, ”sköt dig själv och skit i andra”. I det nya klassamhället, som växt fram, är det till och med möjligt för en högerpolitiker att plädera för att tiggarna på Stockholms gator ska bötfällas å det kraftigaste så de försvinner ur vår åsyn...Men empatin, solidariteten och medkänslan hos oss människor tar man inte död på så lätt. Det finns alltmer forskning kring hur grundläggande godheten är i och för våra liv, ja, att godheten helt enkelt är den djupaste kraften i våra liv.

Forskare vid Center for compassion and altruism vid Stanforduniversitetet och vid Berkely University i Kalifornien har visat att medkänslan med andra, vårt gemensamma samhälle, har varit förutsättningen för oss som människor att överleva genom historien. ”Sympati är vår starkaste instinkt, starkare än egenintresset”, som redan Darwin konstaterade. I filmen ”Hjärtat – en pump med känslor” som visas på Kunskapskanalen fram till 11 april, redovisas en del av den här forskningen. Att vara medkännande minskar

faktiskt risken för hjärt-kärlsjukdomar, motverkar negativ stress, och kan t.o.m. förlänga våra liv...En serie artiklar i SvD om medkänslans centrala roll uppmärksammar den här forskningen bl a under rubriken ”Vi blir friskare om vi bryr oss om varandra”.

Forskarna Richard och Kate i filmen Godheten berättar om hur deras gedigna forskning klart visar att ett jämlikt samhälle på alla plan, ur en mängd aspekter, ger oss ett så mycket bättre liv än det ojämlika samhälle vi alltmer tvingas leva i. När det finns så här mycket gedigen forskning som talar för nyttan av ett solidariskt samhälle, så kan jag inte fatta varför politikerna inte bryr sig om denna forskning, ja, rentav handlar helt i strid med den! Är inte det rent av dårskap?

I samband med Folkets Bios 40-årsjubileum och biografen Zitas 20-årsjubileum visades i söndags Godheten för en ut-såld salong och efter visningen hade vi en livlig debatt om de frågor filmen väcker. För varje sådan visning känner jag mig allt mindre ensam och delaktig i den gemenskap som är alltings mening.

8/4 2013

Trosa Folkets Hus: utsålt

FILMEN HAR NU funnits på repertoaren i två månader på Zita i Stockholm. Vi är på väg mot 8.000 besökare (men då har jag räknat in visningarna på Göteborgs filmfestival och ett par andra förhandsvisningar).

Igår, dvs 15/4, var jag inbjuden till Trosa där filmen visades på Folkets Hus. När jag kom var parkeringsplatsen full av bilar och 200 människor i salongen. Efter visningen var det debatt med publiken och en liten panel med representant från kyrkan, den lokala eko-banken och jag själv. Och som vanligt blev det en livfull debatt och från tidigare arrangemang har jag förstått att missnöjet med den allt kallare atmosfären – och det menar jag inte den sena våren – utan atmosfären i samhället med sin ”sköt dig själv och skit i andra-mentalitet”, bristen på solidaritet och empati, ja, bristen på gemenskap engagerar människorna intensivt. I varje debatt kommer repliken: ”varför gör vi inget, det hänger på oss nu om vi vill ha förändring till stånd!” Men hur organiserar vi oss?

I en intervju med rapparen Petter läser jag att han slutat använda ord som solidaritet och empati för om han gör det

får han genast höra: ”är du PK eller?” Jonas Gardell skriver på sin blogg efter Socialdemokraternas kongress: ”jag trodde oppositionen var till för att opponera men de för ju samma politik som Alliansen” (fritt citerat). Det jäser ute bland folk men vad ska vi rösta på, den frågan ställer publiken nästan alltid efter filmen!

Per Carleson har som ljudteniker abetat på alla mina filmer sedan ”Ett anständigt liv”, mer än 35 år, alltså. Nu driver han också ett vandrarhem i Lagnövikens utanför Trosa där jag övernattar. Jag sitter nu i ett av rummen, en trädkoja, och skriver detta och hör forsen brusa nedanför fönstret. I kväll ska jag vara i Nyköping och möta en ny publik, sen väntar Arvika och Halmstad. Med min förra film ”Underkastelsen” besökte jag ett trettiotal platser och mötte publiken. Jag vill inte vara en ”kund” i vårt samhälle utan medborgare i en demokrati, som tar del av de fri- och rättigheter våra tidigare generationer gett oss - inte minst är yttrandefriheten ett oskattbart värde!

16/4 2013

Sveriges största bioduk

JAG BESÖKTE NYKÖPING där Filmklubben visade Godheten – på Sveriges största bioduk! 160 kvadratmeter! Jag måste erkänna att jag fick en smärre chock, mest därför att jag inte visste att denna exklusiva, moderna och nybyggda biograf fanns just i Nyköping. I drygt ett år har den varit igång och biografen består av 5 salonger, bygd i en industrifastighet med stor takhöjd som möjliggjort jätteduken. Den övriga utrustningen på ljudsidan är lika imponerande – för att inte tala om de bekväma stolarna med ett brant sluttande plan så att ingen får sin sikt skymd. Det var en ära att få visa Godheten där för en intresserad publik.

När jag växte upp och ständigt sprang på bio så var drömmen att en gång få göra en film för Den Vita Duken med ett ansikte i närbild som fyllde hela duken. Här gick den drömmen i uppfyllelse och jag hann bli 72 år. Det verkligt uppmuntrande var också att detta biografkomplex var så välbesökt med en siffra på 150% över nödvändiga intäkter! På vägen hem läser jag Roger Osborns fantastiska bok om demokratins historia, ”Av folket, för folket”. Titeln anspelar på Lincolns ord: ”Folkstyret, av folket, för folket, får inte

försvinna från jorden”. Boken är en genomgång av folkens kamp för demokrati. Författaren menar att demokratin är människans mest enastående uppfinning och bedrift, kanske den största uppfinningen i människans historia. Priset för demokratisk frihet är ständig vaksamhet. Och extra vaksam får man vara i vår omtumlande tid. I SvD läser jag nämligen filosofiprofessorn Daniel A Bell, som brukar skriva i Financial Times, att han medverkat på ett seminarium, bekostat av finansgurun och en av kanske världens rikaste män George Soros. På detta seminarium attackerade professor Bell demokratibegreppet. ”Jag tror inte längre att demokrati är det bästa sättet att organisera ett system”, sa han och pläderade istället för meritokrati, dvs en ideologi som bygger på att lågt utbildade, oftast fattiga och socialt svaga människor, inte ska ha inflytande eller rösträtt, en ideologi populär i nyliberala kretsar där demokratin som tillväxtmotor ofta ifrågasätts. Jag är medveten om att professor Bell är en enda röst men det kusliga är att den här propagandan mot demokratibegreppet ö h t är möjlig att föra. Det hänger på oss att sätta stopp för den.

18/4 2013

Utsålt igen

EFTER ATT GODHETEN visats i Arvika under Värmlands filmfestival var jag i Halmstad, inbjuden av Filmstudion där och mötte på nytt en utsåld salong, 200 personer. Två gånger tidigare har jag varit deras gäst med olika filmer.

I entrén låg Nya Upplagan, den fria tidning som Lars Yngve i Ystad ger ut och som jag medverkat i ett flertal gånger. I varje nummer publicerar den driftige Lars en krönika av Noam Chomsky. I det nya numret bär krönikan rubriken: ”Kan civilisationen överleva kapitalismen?” Jag kunde på debatten efter filmen inte låta bli att nämna denna krönika. Hör bara här vad Chomsky skriver (obs, den ironiska tonen):

”För mig verkar det omöjligt att civilisationen skulle kunna överleva verkligt existerande kapitalistisk demokrati... Inom den verkligt existerande kapitalistiska demokratin är det otroligt viktigt att vi amerikaner blir den dumma nationen som inte vilseleds av vetenskap och rationellt tänkande, i de ekonomiska och politiska ledarnas kortsiktiga vinstintressen – och strunt i konsekvenserna! Denna strävan är djupt rotad i den fundamentalistiska marknadsläran som predikas inom den

verkligt existerande kapitalistiska demokratin – men praktiseras bara selektivt, i syfte att stödja en stark stat som tjänar rikedom och makt”.

Ord och inga visor...

I Godheten finns några vetenskapsmän och forskare som visar att ett jämlikt samhälle på alla plan är bättre än ett ojämlikt. Det gäller även för de rikaste och mest förmögna som alltmer tenderar att sluta sig inom sin grupp, högt däruppe. Men de kommer inte undan det ökande våldet, gatufascismen, som år efter år bara rusar i höjden. Några miljoner på banken skyddar inte för det meningslösa våldet. Vanmakten som dom därnere känner in på bara skinnet tar sig allt otäckare uttryck. Arbetslösheten i ungdomsgrupperna är 25% i vissa delar av landet och samhället är på väg att offra en hel generation. Det finns ett allt tydligare missnöje, för att inte säga vrede och hat, mot dom däruppe. Men varför kan politikerna inte absorbera vad forskare och folket på gatan uttrycker? Göran Hägglund påstår sig veta vad som diskuteras ”vid köksborden hemma hos folk” och Annie Lööf hävdar detsamma. När politikerna i sina program föreslår åtgärder så handlar det i Centerns fall om månggifte, plattskatt, avskaffad skolplikt och fri invandring – som om detta vore svar på de verkliga problem mannen och kvinnan på gatan dagligen brottas med. Kan civilisationen överleva kapitalismen, frågar också jag. Har vi verkligen råd med kapitalismen?

26/4 2013

Kort tid kvar

I SAMBAND MED pingsten försvinner Godheten från Folkets Bios biograf Zita i Stockholm. Då har filmen visats där i drygt 3 månader. 6.000 har hittills sett filmen på bio men med alla visningar vid sidan om biograf är det ca 8.500 som sett den. Dessvärre har filmen de senaste dagarna haft svårt att tävla med vårens ankomst och fått en allt mindre publik.

På radio hör jag en politiker säga att ”relationen mellan konst och samhälle” måste brytas. Ja, det är kanske en växande trend och i så fall förödande för filmer som vill diskutera och utmana det samhälle vi lever i. Jag vet inte om den publik som sett Godheten är en stor eller liten publik men det har varit en mycket engagerad publik. Jag ha fått bevis på att det finns en publik som fortfarande är intresserad av samhällsfrågor, även om trenden säger något annat. Självklart hade jag önskat mig en större publik, vilket för mig hade visat att vi är medborgare i en levande demokrati och inte kunder som väntar på att det någon gång ska bli vår tur...

Även om filmen försvinner från repertoaren i Stockholm fortsätter inbjudningarna att komma till mig och redan nu

har jag i september fyra bokade visningar på olika håll i landet och förfrågningar finns också längre fram.

Jag blir bedrövad när jag i pressen läser om att dagens ungdomar känner sig olyckliga i vårt samhälle, en av tio tycker t o m att livet ”är meningslöst”. För mig betyder det att filmens tema: godheten offras på girighetens altare, i allra högsta grad är aktuellt. Fokuseringen på individen, hyllandet av Mammon, ett allt kallare samhälle där klassklyftorna växer, en katastrofal ungdomsarbetslöshet, skattesmitande riskkapitalister, ojämlikhet och orättvisor på en Marknad som aldrig borde ha fått lägga beslag på vård, skola och omsorg är en del av förklaringen. De rika har tillåtits berika sig hämningslöst, de har fått sin revansch. Med stridsropet ”valfrihet i stället för välfärdssamhälle” har de översta klasserna befriat sig från gemenskapens kollektivism. Empati, solidaritet och medkänsla är väl begrepp som snart ramlar ur ordböckerna. Vem kan tycka att det är meningsfullt att leva i ett sådant samhälle? För över 400 år sedan lät Shakespeare kungen i Henrik IV i förtvivlan kvida:

”I am myself alone.”

Var det verkligen tillbaka dit vi ville när vi släppte Mammon fri?

7/5 2013

Hur pengar blev värdelösa

JA, SÅ HETER EGENTLIGEN Tim Delmastos lysande 55 minuter långa film som sänds i Kunskapskanalen under titeln “Kapitalismens återvändsgränd”. Det är en film som fokuserar på samma problematik som Godheten: hur det finansiella systemet under ett halvsekel tillåtits löpa amok. I Godheten berättar vi om FIAT-money, dvs hur dollarns knytning till guldet avskaffades, guldmyntfoten upphörde, och pengar förvandlades till just bara det papper, den sedel, du håller i handen.

Det var Richard Nixon som den 15e augusti 1971 bestämde att Centralbanken kunde trycka mer dollar än guld kunde täcka. Han behövde kapital för att bekosta upptrappningen av Vietnamkriget. Därmed inleddes det största pyramidspelet i historien, som hotar hela världsekonomin. Det var meningen att Nixons beslut skulle vara tillfälligt men så blev det inte. Idag kan Centralbanken trycka mer och mer pengar utan täckning och på så sätt in-teckna framtiden, det är de kommande generationerna som kommer att få ta konsekvenserna. Folket har alltid till syvende och sist fått betala.

Hur kan då detta pyramidspel, där alla problem bara skjuts på framtiden, få fortsätta? Jo, av det enkla skälet att de som tjänar på detta, bankerna och finansindustrin, inte har fått nog än! Ta bonusarna som exempel: direktörsbonusarna har nu i fyra svenska storföretag blivit större än direktörernas löner. Mycket vill ha mer. Av papperspengarna...

Frågan är om det finns en återvändo? Eller sitter vi ombord på Titanic? Katastrof har alltid blivit resultatet genom historien av ideologier a la pyramidspel, av Fiat-money. Varför är det så tyst om detta förhållande? Var finns de kritiska rösterna? Tim Delmastro låter i sin film en finansman påstå att det råder ett slags incestuös förhållande mellan alla som är en del av detta system: ansvariga politiker, näringslivets bonusdirektörer, ekonomijournalisterna, den låneberoende medelklassen, den hotade kultursektorn – alla är en del av pyramiden och håller tummarna för att allt kommer att lösa sig. Och vanmakten tystar munnen. Men girigheten dödar inte bara godheten, utan äventyrar hela vårt gemensamma samhälle.

14/5 2013

Ojämligheten i Sverige ökar katastrofalt

I DAGENS SVENSKA DAGBLADET redogörs för OECD-rapportens sensationella siffror om att ojämlikheten i Sverige ökat enormt, i första hand under Alliansens tid vid makten. Sverige har fallit från förstaplatsen till plats 24 av de 34 OECD-länderna. Före oss ligger samtliga nordiska länder där jämlikheten är större. Den relativa fattigdomen ökar mest i hela OECD. Klassklyftorna växer alltså i rasande fart. Vad detta betyder för det gemensamma samhället handlar Godheten om. Det som kanske mest faller i ögonen är den galloperande brottsligheten, inte minst gatuvåldets ökning. Skolans sönderfall och den raserade världen drabbar också alltfler människor. Bristen på jämlikhet och vad den får för konsekvenser i övrigt talar de engelska forskarna i filmen om. När det finns vetenskaplig forskning som visar effekterna av ojämlikheten varför reagerar då inte politikerna? Varför handlar man tvärt emot? Det kan jag inte förstå....LO:s chefsekonom Ola Petterson tror inte heller att det socialdemokratiska partiet tycker att frågan är särskilt intressant: ”Partiet tror inte att det här är den fråga som marginalväljarna brinner allra mest för”

även om ”växande klyftor oroar många människor”. Man tar sig för pannan, som om valet bara handlade om vem som vinner marginalväljarnas röster!

Godheten nu på dvd

DE VÅLDSAMMA UPPLOPPEN i Stockholms förstäder fortsätter nu på femte dygnet.

-Det är vårt enda sätt att göra oss hörda, säger några ungdomar till reportrarna. Så är det naturligtvis inte men repliken uttrycker den frustration som finns därute. Jag får rapporter om detta varje dag från min kamrat från Somalia. Han har själv drivit projekt för att integrera ungdomar, bl a genom att nattvandera, undervisa, tala med poliser och besöka brandstationerna och föra samtal med brandmännen. Samma brandmän som nu möts av stenregn...

De rika i vårt samhälle har blivit rikare det senaste decenniet, de översta 10 procenten har fått mer samtidigt som underklassen fått det sämre. Vi har skapat ett nytt klassamhälle där klassklyftorna och den relativa fattigdomen växer.

Musikern och rapparen Ken Ring, själv ett barn av förorten, säger i DN idag att ”vi lever i en förändrad värld och ett hårdare klimat. Sluta trycka ut oss, välkomna oss istället med öppna armar. Först då kanske frustrationen lägger sig”.

15/5 2013

Statsminister Reinfeldt säger att de här problemen måste de i förorten själva lösa, våld är alltid oacceptabelt. Det är ett klenyttrande från en ansvarig politiker som så hårt bundit sig till den s.k. arbetslinjen. Allt fler ser istället en förlamad Allians vars politik misslyckats totalt. 77.000 ungdomar har idag aldrig haft ett riktigt arbete, arbetslösheten är i vissa kommuner 27%. En hel generation håller på att offras.

Vi lever i ett ojämlikt samhälle, det är vad politiken resulterat i. Professorerna Richard Wilkinsson och Kate Pickett har under flera år forskat om vilka konsekvenser ett ojämlikt samhälle för med sig. De berättar om detta i filmen. Filmen har försvunnit från biograferna nu men släpps på dvd till försäljning i butikerna. Man kan också beställa filmen på dvd genom Folkets Bio.

24/5 2013

Godheten i Sunne

IGÅR VISADES FILMEN i Sunne på ”Teaterbiogafen”, en av Sveriges äldsta biografer. Biogafen hade digitaliserats både på bild- och ljudsidan, något som många av våra mindre biografer inte orkar med att finansiera. Sunne ligger inte långt från Selma Lagerlövs Mårbacka och biografen besöktes ofta på sin tid av Selma Lagerlöf där hon följde repertoaren. Ett foto i entrén visar Selma på väg in till en föreställning.

Ett hundratal besökare trotsade den fina sommarkvällen och såg filmen med en efterföljande diskussion. Jag överdriver inte det minsta när jag säger att publiken var entusiastisk, mycket tack vare den begåvade filmaren Sara Broos som höll i samtalet efter filmen.

Nästa visning av filmen kommer förmodligen att äga rum i Almedalen under politikerveckan. Folkets Bio har ett eget tält i hamnområdet där flera aktiviteter äger rum. Min film ”Underkastelsen” ska visas där under en eftermiddag. Ett samtal med professor Åke Bergman, som medverkade i ”Underkastelsen”, och mig är inbokat och dessutom deltar Kemikalieinspektionens f d chef. Detta i anledning av en

den nya rapport om hormonstörande kemikalier som professor Bergman varit ordförande för och som just släppts. "Underkastelsen" fortsätter att visas runt om i världen och nu senast har Kina försett den med kinesiska undertexter. Filmen har blivit ett stående inslag vid seminarier på olika universitet runt om i världen och deltog i veckan i en festival i Brasilien. Det var över 3 år sedan "Underkastelsen" hade premiär så filmen har fått ett långt liv. Den finns sedan länge på dvd.

Girighetens epok

"DET EXISTERAR INGET sådant som ett samhälle" sa Thatcher på sin tid. "Politik ska bara gälla den lilla familjen, inget annat" skrev Kd:s Göran Hägglund för en tid sedan. Sedan några decennier lever vi i en tid då girighet och individualism varit tidens religion, bli miljonär med överklassens moral som förebild – det är vad som kommit att bli en ny kultur. Banta välfärdssamhället till ett minimum, det är valfrihet som gäller. Du kan själv välja om du vill leva ett fattigt liv eller bli rik. Men kanske är en förändring att vänta med kommande generationer.

I dagens DN kan vi läsa om en rapport som undersökt attityden hos dagens ungdomar mellan 16-29 i 11 länder. Enligt denna attitydundersökning har man funnit att åsikter och moral börjar förändras:

- individualismen har gått för långt
- ett samhälle med gemensamma mål efterlyses
- social jämlikhet ger ett bättre samhälle
- långsiktigt ansvar av politikerna efterlyses

Kanske tyder detta på att Girighetens Epok börjar gå mot

4/6 2013

sitt slut. De unga kan förhoppningsvis återskapa tron på det gemensamma samhället, att godheten åter vinner över girigheten. De yngre politiker som idag har makten i vårt land förefaller dock vara av gammalt virke, jag tänker på CUF Stureplan som föreslår fritt knark som en politisk viktig åtgärd och på KD:s Ebba Busch i Uppsala som förra veckan i en artikel förnekade att det finns fattigdom i Sverige – själv tjänar hon 700.000 om året som kommunalpolitiker och då kanske man mist förmågan till empati...Den generation som kommer efter dessa politiker har av attitydundersökningen att döma helt andra perspektiv. Det bådar gott.

5/6 2013

Blowing in the wind

DE UNGA EFTERLYSER alltmer andra värderingar än de som råder i dag, man har tröttnat på girighetens samhälle. Istället efterlyser de ett samhälle som präglas av gemensamma mål, social jämlikhet och ett långsiktigt ansvar från politikernas sida. På nyheterna berättar man att de rikaste i samhället nu lämnar Moderaterna. Kanske börjar t o m de rikaste tröttna på allt handlar om att konsumera. Pengar är ju som sagt ingen garanti för att du inte blir sjuk eller åldras...

I tidningen läser jag att ekonomen Claes Hemberg på Avanza bank menar att folk börjat "tröttna på pengar". Ingen bryr sig om skatteåterbäringen – man har redan mer än man behöver. "Svenskarna bara köper och köper utan eftertanke". Man har så gott om pengar att de slängs ut på lyxkonsumtion och tröstköp som vittnar om att man tappat känslan för vad pengar representerar. Framtiden? Nej, nej. Shop til you drop. Ett överflöd av pengar, menar Hemberg, förvaltats på detta sätt, skadar hela samhället. Särskilt som pengarna tagits från vård, skola, omsorg genom ständigt återkommande skattesänkningar.

Samtidigt har Aftonbladet haft en serie om hur klassamhället ökat i expressfart: allt åt de rika, allt mindre åt de längst ner. Däremot tror folk att det inte förhåller sig såhär, man tror enligt Aftonbladet, att den rika överklassen är mycket mindre än vad den är. Men den är större och rikare än vad gemene man alltså kan föreställa sig. Den rikaste femtedelen äger 87% av nettoförmögenheten. Den fattigaste femtedelen äger inget, utan har bara skulder.

Men att livet bara handlar om pengar och ingenting annat börjar man alltså i allt fler skikt av samhället att tröttna på. Det kanske inte är så dumt ändå med ett samhälle för alla, som kan ge oss sjukvård, skolor, kommunikationer, bostäder, kultur, äldrevård, ja, ett tryggare och bättre liv... Vi har offrat välfärdssystemen för personlig valfrihet. Det är vårt samhälles starkaste trend. Professor Sverker Sörlin ser denna utveckling i samband med skoldebatten som ett stort problem. 10 000 elever har hamnat i kris när friskolan JB nu går i konkurs. Företaget har under en flera år lång period plockat ut miljoner ur företaget. Barnen offras, kommunerna får städa upp efter "plundringen". "Det är dags att släppa doktrinen om valfrihet i alla lägen" konstaterar professor Sörlin i DN.

Jag ser också att gräsrotsrörelsen Megafonen har bland sina programpunkter att: "V vill ha en gemensam ägd samhälls-service" och "Vi anser att de pågående utförsäljningarna och utbildningarna är direkta attacker mot våra hem och liv". Andra vindar börjar så smått blåsa. Times they are changing.

10/6 2013

Kapitalet höjer rösten

UNDER SOMMAREN NÄR Sverige har semester och pressen sover passar HD på att bekräfta att EU:s regler om de som smitit från skatt inte ska "drabbas av dubbla straff", dvs skattetillegg och dessutom fängelse för själva brottet. 500 pågående utredningar om skattebrott läggs ner, hundratals dömda kommer att släppas fria, och kan dessutom kräva skadestånd för den tid de suttit inne, enligt Dagens Industri. Skattebrottslingarna sågs tidigare som bovar som stal från det gemensamma, nu är det synd om dem och ska nu daltas med. Några av dem är skyldiga staten hundratals miljoner.

"Fritt fram för att skattefuska" lyder rubriken i Svenska Dagbladet. Skattefusk under 400.000 kommer i framtiden inte att leda till vare sig böter eller fängelse, bedömer tidningen. Inga ärenden lämnas till åtal längre. Tidigare har man anmält 4.000 skattebrott årligen. Nu ska gränsen höjas till 445.000 kronor innan man anmäler. Det är knappast vanligt folk som har en halv miljon i fickan som dom kan gömma undan. De här förändringarna lämnar klara signaler till de redan förmögna: nu kan ni göra bäst fan ni vill!

De rikaste av de rika flyttar fram sina positioner ännu en gång, uppenbarligen med Regeringens välsignelse. Jämför hur den 15-åring, som dömdes för att ha snackat skit om sina kompisar på nätet, dömdes: först samhällstjänst p g r a sin låga ålder men sedan ett kraftigt skadestånd till de drabbade, dvs dubbelbestraffning! Straff två gånger om så länge det gäller en vanlig fattiglapp. 15-åringen är dotter till en ensamstående mor och lär aldrig kunna betala skadeståndet. För att inte tala om att 15-åringen aldrig kommer att få ett vanligt jobb när hon slutat skolan. Nånsin. Ett livslångt straff, alltså. Det nya klassamhället i ett nötskal!

Detta händer samtidigt som de fyra storbankerna kommer med sina vinstredovisningar för andra kvartalet i år. Man visar upp ett rörelseresultat på c:a 25 miljarder kronor. ”Vi tjänar bra med pengar” säger VD för Nordea Christian Clausen. Avkastningen närmar sig 15%. De svenska bankerna ”svämmas över av kapital” konstaterar Dagens Industri. Inte undra på då att det snabbväxande finansbolaget Collector beslutat sig för att starta bank. Här finns det uppenbarligen pengar att tjäna! ”Jag skäms inte för att vi ger lån utan säkerhet”, säger Collectors VD Lena Apler vid ett frukostseminarium i Båstad. ”Jag vill inte att Riksbanken ska rota i folks ekonomi när det gäller bolånen”. Låna pengar till ökad konsumtion tycker hon bara är bra. Någon överskuldssättning, som alla ekonomer oroar sig för, ser hon ö h t inte.

Så ser det nya klassamhället ut. De arbetslösa lär inte sitta och studera aktiekursernas klättring uppåt, lika lite som de sjuka som nekats ersättning. Vårdbolaget Attendo gick med en kvarts miljard i vinst samtidigt som man kräver att vård-

lägenheterna ska återlämnas i nyskick när de gamla dör. Vad i hela fridens namn ska vi med ett gemensamt samhälle till om det inte bygger på empati?

Och förresten: vad gör de redan rika med ännu mer pengar i sin hand?

Back in Business

FILMSÄSONGEN HAR KOMMIT igång. Det gäller också för Godheten som fortsätter sin turné i landet. Själv är jag redan inbokad på sex olika visningar ute i landet.

Allt fler filmer görs om finanskrisen och dess följder i olika länder. Nu senast såg jag den tyska filmen ”Master of the Universe” av Marc Bauder. Den skildrar vad krisen inneburit för Tyskland och för det tyska folket via en finansman som slutat sitt jobb på en bank och därför fritt kan tala om turbulensen i finansvärlden, spekulationer, konkurser, juridiska tricks, ekonomiska arrangemang i utkanten av lagen – och hur de tyska skattebetalarna varit garantin för att detta kunnat fortgå.

Filmen fick mig att ta reda ytterligare fakta om hur situationen är i vårt land. Hur äventyrlig är vår framtid? Sverige har en relativt låg statskuld om 1 200 miljarder kronor, vårt sparande är ungefär lika mycket. Men vi lånar 2 300 miljarder kronor till våra bostäder. Lägg därtill att bankerna disponerar ett kapital på 4 gånger BNP. Var ligger makten då över våra liv i detta scenario? Svensken är skuldsatt. Jämför med

Norge där oljefonden nu har ett ofattbart kapital på 4 500 miljarder. Det betyder att varje norrman är miljonär. Olja har vi inte. Till mer än 50% är vår ekonomi beroende av vår export. Det är dessa siffror som gör Anders Borg nervös.

En arbetslöshet på nära 10% skulle för några år sedan kallats massarbetslöshet, nu tenderar vi att acceptera denna nivå. 14.000 sjuksköterskor har sökt sig till Norge för att arbeta och få bättre betalt...

”Godheten” kommer att visas i SVT men något datum är inte bestämt. Jag har ringt SVT några gånger men utan resultat.

Om ett år är det val

STEFAN LÖVÉN, DEN ALLTFÖR frånvarande partiledaren, kommer i Dagens Nyheter 14.9 äntligen med lite besked om socialdemokraternas politik inför valet nästa år. Jag delar hans beskrivning av hur Sverige förändrats, ja, rent av fallit sönder under två perioder av Allians-politik. Massarbetslöshet, tilltagande klassklyftor, skandalösa privatiseringar av vård och skola har blivit vardagsmat - girigheten har tagit kål på godheten och solidariteten. Något förvånad blir jag därför när jag på eftermiddagens fredagsnyheter hör att en bankdirektör från Swedbank, Thomas Backteman, utsetts till nån slags socialdemokratisk ”valgeneral” under kommande år. En bankdirektör utan någon bakgrund i det socialdemokratiska partiet. Anledningen till denna strategi skulle enligt denne bankman vara att socialdemokratisk politik förknippas med fattiga, arbetslösa och utslagna. Nu är det dags för att associeras med finare folk. Jag tror först att det är ett skämt. Men så icke. Det ska bli intressant att följa vart denne bankman kommer att leda partiet. Vilken konsultbyrå har listat ut den här startegin? Man kan bli trött för mindre.... Vore det inte enklare att stå för det politiska budskap Löven nu äntligen kommit med?

Fredagen den 27.9 ska jag medverka på Bokmässan i ett seminarium med titeln "Om godheten och girigheten" där ekonomijournalisterna Kajsa Ekis Ekman och Andreas Cervenka, medverkar tillsammans med biskop em Caroline Krook. (Andreas är ju med i Godheten som expert.) På söndagen är jag också med i Svenska Filminstitutets heldagsseminarium i anledning av att institutet fyller 50 år. Sedan börjar min höstturné med Godheten genom visning och debatt i Piteå.

Godheten på Bokmässan

SEMINARIET PÅ BOKMÄSSAN med utgångspunkt i Godheten hade fått titeln "Godheten och Girigheten". Det hölls i en stor sal som i det närmaste var fylld till sista plats. UR sände seminariet direkt i Kunskapskanalen.

I panelen satt biskopen Caroline Krook, journalisterna Kajsa Ekis Ekman och Andreas Cervenka och jag med Marit Kapla från Göteborgs Filmfestival som samtals ledare. När jag rest runt med filmen har jag fått vänja mig vid att det brukar bli livlig debatt efter visningen och så var det också i Göteborg.

Gladast denna gång blev jag när AnnBritt Grunevald, som var chef på Österåkersanstalten i 30 år och arbetade för en humanisering av fångvården, berättade för mig att Godheten skulle hon använda i valkampen. Utmärkt, tyckte jag, hon är en ihärdig debattör och föreläsare, som alltid drivit tesen att långa straff förstör istället för att rehabilitera fångarna, de är "farligare" när de avtjänat sitt straff än när de in-
ternerades. Jag borde kanske intervjuat henne för det avsnitt i filmen som diskuterar att ett jämlikt samhälle alltid är bättre än ett ojämlikt, mer humant inte minst...

16/9 2013

På Bokmässan hade professorn och primatforskaren Frans de Waal också ett seminarium. Han är aktuell med en ny bok där han berättar om sina forskningsresultat. Vår moral, vår empati och solidaritet, är medfödd, det delar vi med djuren. Det är hans tes. Det är egoismen och girigheten som förgör och förstör. I en intervju i Dagens Nyheter säger han att ”om du har ett samhälle med stora inkomstskillnader, som USA där medellivslängden är tre år kortare än i Europa, så skapar det spänningar och stress som påverkar befolkningens hälsa. Därför behövs det en utjämningspolitik”. Ja, alltfler håller med om denna iakttagelse...

Nästa vecka skall jag till Timrå med Godheten och sedan till Götene och Ljungskile. Det är inte dåligt för en film som hade premiär för åtta månader sedan. Någoting håller på att hända i debatten, den saken är klar. Det mullrar i folkdjupen.

3/10 2013

Godheten i Timrå ger en tankeställare

EFTER EN NÄRA 8 timmar lång resa till Timrå (vilken fick mig att undra hur länge jag ska orka resa runt i vårt långa land med mina filmer) kom jag fram till Söråkers Folkets Hus till visningen av Godheten. Resa var mödan värd visade det sig direkt jag klev in genom dörren. Jag mötte ett Folkets Hus som var allt det man kan önska sig, ett fantastiskt hus med bibliotek, bio, scen, studios, musikkafé, mängder av arrangemang som vänder sig till alla åldrar. Och där just alla åldrar medverkar under målsättningen ”kulturarv och demokrati” där de unga inte bara har inflytande utan också ledningen. Hela huset uttrycker med sin öppna planlösning, där verksamheterna griper in i varandra, tanken på gemenskap och solidaritet mellan åldrar och klasser i en slags självförvaltning, som ger en påtaglig ”vi-känsla” som slår emot en. Man slåss tillsammans för att bygga en kultur i kontrast till den meningslöshet, vanmakt och utanförskap jag också mött på mina besök i andra delar av landet. Jag blev verkligen imponerad. Söråkers Folkets Hus borde stå som modell för vad som går att åstadkomma på andra orter, strävan efter att bygga det goda samhället. Jag kände igen mycket av de känslor som förenade oss som en gång startade och byggde

upp Folkets Bio. Söråkers Folkets Hus har nu funnits i 20 år och jag hoppas att de också en gång ska fylla 40 år, som ju Folkets bio gör i år.

Efter filmen följde en livlig debatt, trots att jag väntade mig blyga norrlänningar. Många gånger har jag saknat den yngre delen av publiken, det har varit tunt med publik under 40... Men så inte här! Här var många ungdomar – och ingen lämnade bion under filmen, som ju kräver en del av sin publik. Tvärtom, en 17-årig grabb försäkrade mig under debatten ”att detta var den bästa dokumentärfilm han sett”, något som jag förstås blev extra glad för.

På vägen till Timrå läste jag ”Onådiga luntan” som sammanställts och getts ut av Socialaktion.nu. Upprinnelsen till detta projekt är ett UPPROP om att berätta för myndigheterna hur människor upplevt de allt hårdare livsvillkoren, utanförskapet och utslagningen under Alliansens tid: de allt hårdare reglerna från Försäkringskassan, Arbetslöshetskassan, Fas 3 osv. Offren har getts röst och får berätta om sin ofta fasansfulla situation av nyfattigdom, ensamhet och brist på resurser och samhällets stöd. Det är en skrämmande läsning. Jag trodde själv att jag var ganska välinformerad men måste erkänna att jag varit okunnig om hur hårt alla dessa förändringar slår i ”den nya modellen” där var och en får sköta sig själva under Alliansens stridrop: ”Valfrihet istället för välfärd!” Detta dokument med nästan hundra personliga berättelser ger en dold bild av Sveriges nya underklass av sjuka och fattiga, som den borgerliga pressen nogsamt undviker att skildra. Den s.k. fria pressen sviker sitt uppdrag till förmån för allt det tjafs om kändisar, framgångmyter, kröni-

kertrams, skvaller, kvinnoförtryck och konsumtionshysteri som istället fyller borgarpressens alltmer tunna sidor.

När läste du t ex om de 77.000 ungdomar som aldrig haft ett riktigt jobb, om att Sverige har bland Europas högsta ungdomsarbetslöshet, att vi fastnat på en accepterad nivå av 400 000 konstant arbetslösa, att vår lands självförsörjningsgrad sjunkit så till den milda grad att vi importerar 40% av vår mat från utlandet, att bara 5 000 brukare av vår jord finns kvar inklusive mjölkbönderna, att slakteriet SCANS huvudkontor flyttat till Finland och ARLAS huvudkontor till Danmark och därför slakterier och mejerier nu läggs ner på löpande band med ännu mer arbetslöshet som följd? Ja, så där skulle jag kunna hålla på att rabbla upp sådant som borde ges plats i våra tidningar.

Svenska Dagbladet har för mig blivit ett klart lysande undantag bland de borgerliga tidningarna, inte minst Näringslivsbilagan med sina reportage om Riskkapitalisternas ständiga manövrer och de bekymmer detta orsakar staten. Ta bara de sista dagarnas skildring av hur Skatteverket genom ett formellt fel missat att få in skatt på en miljard (!) från riskkapitalbolaget IK med Björn Savén som ägare och dirigent för sina advokater. Finanstidningen Dagens Industri skyr inte heller att ta bladet från munnen i en ledare häromdan med rubriken: ”Låtsasekonomin måste få ett slut”. PM Nilsson konstaterar där i sin kommentar till hur finanskrisen fortsätter att härja i världen följande: ”Problemet är att de räddningsaktioner som centralbankerna har ägnat sig åt i hög grad liknar de instrument som orsakade krisen. Konstlat låga räntor och massiva stödköp av obligationer har gjort

ekonomin beroende av just låga räntor och stödköp....En snabbt ändrad penningpolitik kan orsaka en krasch som vi ännu knappt kan ana omfattningen av, och rädslan för den och dess politiska konsekvenser har tagit de ansvariga i gisslan”.

Istället för sådana allvarsord får vi hålla till godo med nyheten att Reinfeldt inte betalt tv-avgiften...Stackars Sverige, hur ska detta sluta?

Godheten i Ljungskile möter Den Arge

LJUNGSKILE LIGGER EN timmes resa norr om Göteborg. På Folkhögskolan där hade man ordnat visning av Godheten. 75 personer kom, mest äldre, men även studenter från skolan. Efter filmen var det paneldebatt ledd av ”radiorösten” Agneta Riddar med mig, Maria Wallin från tidskriften Socialpolitik och prästen Gunilla Martinsson från Ljungskile. När ordet blev fritt tog det inte många minuter förrän en man högröd i ansiktet ställde sig upp och högt ropade: ”Hela denna film är en parodi!” Hans upprördhet la förstås till en början beslag på modet hos publiken att yttra sig... Efteråt frågade jag om någon visste vem det var. En bankman, trodde man sig veta.

Filmen provocerar naturligtvis en del av publiken genom den kritik mot vårt nutida samhälle som framförs, och så har det varit från att de första recensionerna kom. Jag är van vid att mina filmer delar publiken. Det har jag lärt mig att leva med. En kvinna frågar mig om jag inte är ”rädd för mordhot”. Jag skrattar bort frågan genom att säga att jag redan varit med om det och vet hur det känns. Likväl känner jag på väg hem ett obehag och ser mig aningen nervöst om i tågkupén.

15/10 2013

Förra året fick Sverige en drös nya dollarmiljonärer, som alltså äger 6,5 miljoner. Därmed hamnar vi på tolfte plats i världen. Samtidigt går 400 000 utan jobb. Ungdomsarbetslösheten är i vissa kommuner nära 30%. Ungdomskriminaliteten ökar i alla större städer. Det samlade värdet på bankernas aktiebonusar uppgår till 4,6 miljarder kronor, mest får SEB:s Annika Falkengren. Är det inte detta som är den egentliga parodin? Att vi tillåter dessa förhållanden...

25/10 2013

Biskop Thomas och Friheten

1439 TROR MAN att biskop Thomas Simonsson i Strängnäs skrev Frihetsvisan för ett krönikespel om Engelbrekt. Den börjar såhär:

Frihet är det ädlaste ting
den frihet väl kan bära.
Vill du dig sjelfvan vara huld,
du älske frihet mer än guld,
ty frihet följer ära.

Sex hundra år senare borde texten vara:

Frihet är marknadens kung
som träffas kan vårt rike kring
för den som pengar har i sitt valv.
Tänk allenast på dig själv
så får du frihet för ditt guld.
Ensam dör du trots din skuld.

Mina rim är väl inte så bra precis, men jag kommer att tänka på visan när jag läser i tidningarna om omröstningen, hu-

ruvida brytpunkten för när man ska betala statlig skatt, skulle avgöras härömdan.

Oppositionen skulle rösta nej till höjd brytpunkt, var det tänkt, men tyvärr kom ett par riksdagsmän från Socialdemokraterna för sent till omröstningen, liksom en representant för Vänsterpartiet. Viktigare var tydligen inte denna fråga för de högvärlönde riksdagsledamöterna än att de inte orkade hasa sig iväg till sitt jobb i tid. I debatten dagarna innan var man desto högljuddare och menade att denna skattelindring för de rikaste måste stoppas till varje pris. En viktig fråga eftersom pengarna, sa man, behövdes till skolan, vården och äldreomsorgen – där kunde dessa miljarder i skatteintäkt göra mer nytta än i de redan förmögna fickor. En central ideologisk fråga, med andra ord. Ynkligast var att höra dessa riksdagsmäns bortförklaringar; ”taxin kom inte, det var trafikkö”...I vilket annat jobb skulle dessa s.k. ursäkter accepteras? För den nya överklass, som våra politiker nu utgör med sina höga löner, pensioner och förmåner, är en viktig omröstning i riksdagen tydligen en skitsak, som svenska folket nu får betala för. Statsminister Reinfeldt gratulerar dagen efter de redan förmögna till sina nya slantar.

I lördagens intervju i P 1 med socialdemokraternas finanspolitiska talesperson Magdalena Andersson får vi lära oss att hon, i utvärderingen av förlusten i förra valet, pekat på att socialdemokratin i framtiden måste inrikta sina ansträngningar på att få den övre medelklassen samt överklassen att rösta på Socialdemokraterna. Med en sådan brist på ideologisk analys och förvirrad populistisk politik är det förklarligt att man försover sig till de viktiga omröstningarna i riksdagen. Några miljarder hit eller dit kan väl kvitta, det är ju trots allt våra framtida väljare som belönas. Man tar sig för pannan, en socialdemokrati i fritt fall... 30/10 2013

Godheten i V. Frölunda

I SÖNDAGS DEN 10 november visades Godheten i V. Frölundas Kulturhus samtidigt som Folkets Bio-avdelningen där firade 40-års-jubileet. Det kom ett 70-tal människor, en bra uppslutning denna söndagseftermiddag. Jag kan bara konstatera att den folkliga vreden mot förlusten av det gemensamma välfärdssamhället är stor, vart jag än kommer i vårt avlånga land.

Allt hårdare krav ställs på medborgarna att klara sig själva, allt fler hamnar utanför välfärdssamhällets hjälp och ersättning. Vare sig du är arbetslös, ung som aldrig haft ett jobb, fas 3 fånge eller fattigpensionär. Sjukhusköerna ökar, sjuksystrarna blir allt färre. Gång på gång sänks skatterna för dem som redan har arbete och är kärnfriska. De som redan har pengar kan öka sin konsumtion än mer. Detta faktum slår emot mig när jag vandrar runt i den jättelika Gallerian i V. Frölunda. Trots att det är söndag känns det som dan före julafton i butikerna: fullt med folk som handlar och handlar.

Jag kommer att tänka på vad George Bush sa vid 11 september-attentatet i N.Y: ”Fortsätt att handla, handla som

vanligt!” Hur många gånger har vi inte hört Anders Borg skrity om Sveriges ekonomi, baserad som den är på detta konsumerande. Samtidigt står alltså massor av människor utanför, frivilligorganisationer delar ut matpaket till fattiga familjer. Jag frågar en av arrangörerna i V Frölunda vad det är för stor byggnad på kullen intill köpcentret, den ligger mörk och nedsläckt. ”Det är vårt gymnasium, vi har fått slå igen, barnen reser iväg till friskolor i andra delar av staden”.

Samtidigt läser vi i tidningarnas näringslivssektioner hur de stora affärsbankerna gjort en vinst på 25 miljarder kronor senaste kvartalet. Dessa jättelika vinster har kunnat göras eftersom bankerna tillåtits sänka sin kapitalnivå från 17% på 20-talet till idag 4%. Vad har detta haft för betydelse? Jo, det reder Riksbanken själv ut: ”Staten garanterar ev. förluster. Denna statsgaranti minskar risken för bankfallissemang. Skuldfinansieringen subventioneras av staten. Statsgarantierna tillåter bankerna låna billigare.” Därför kan bankerna låna ut alltmer, i själva verket lånas varje krona ut 22 gånger...

Den låga kapitalnivån plus den höga belåningen betyder hög avkastning. Vilket i sin tur påverkar ersättningar och bonusar. Allt större bonusar delas alltså ut till direktörerna samtidigt som andra står i kön för ett matpaket. Bankerna garanteras statens stöd men folket blir utan samma stöd. Detta är än mer upprörande eftersom hälften av bankernas vinst före skatt är just ett resultat av statsgarantierna, dvs folkets pengar!

Thomas Östros, socialdemokraternas f.d. ekonomiske ta-

lesman, agiterade ständigt för att bankernas ekonomi måste regleras – det var ju delvis folkets pengar...Då blev han uppköpt av Bankföreningen och är nu dess språkrör. I tidningarna agiterar han nu kraftfullt för att bankerna absolut inte får regleras! Samma människa, dubbel moral – en modern politiker i ett nötskal! Falskhetens ansikte grinar hänsynslöst emot oss.

”Se på dem vars materiella framgångar alla flockas kring: de kvävs av sina ägodelar. För hur många är inte rikedom en börda!” konstaterade Seneca redan före Jesu födelse.

I love Hjo

SÅ STÅR DET på skyltar utmed vägen till Hjo vid Vätterns strand. Filmklubben hade en minifestival under helgen 16-17 november. Godheten inledde på lördagen. En tapper skara om drygt 40 personer kom till biografen ”Park”, som var en gammal 50-tals-biograf stadd i ett visst förfall. Kommunen har dock lovat att restaurera den till Hjos sexhundraårsjubileum, ett löfte jag hoppas kommunen infriar då filmen som konstart nu står inför ett kritiskt skede. Den digitala utmaningen har många kommuner klarat av, biograferna har digitaliserats även på små orter, men den nya utmaningen är att film kan beställas hem till tv-soffan via video on demand. Varför ska man gå på bio en mörk lördagskväll när man lika gärna kan beställa film via Netflix? Netflix har redan nästan 1 miljon kunder. Även mindre distributörer som TriArt och Folkets Bio har etablerat sig på området. Ja, för vissa kanske det räcker med Youtube, man kan ju t ex lägga ut sin egen film om utbudet i övrigt inte skulle passa....Med en sådan konkurrens är det förståligt om biografen på orten får problem.

Som vanligt blev diskussionen efter filmen livlig och intres-

sant, något som borgar för bra debatter fram till valet om tio månader. Redan på tisdag 19e har jag nästa visning i Lidköping och sen veckan därefter på Kallhälls Folkets Hus. Just visningarna på Folkets Hus biograferna tycker jag är särskilt roliga apropos filmens undertitel: "Om förlusten av det gemensamma". De mötesplatser, som vi gemensamt byggt upp, blir i vår tid allt färre, jag vill gärna medverka till att hålla dem vid liv om jag kan. Alla dessa visningar vid sidan om de konventionella biograferna har gjort att Godheten nu har haft en bra publik! Dessvärre redovisas inte denna publik-siffra i Svenska Filminstitutets statistik över biobesök.

18/11 2013

Godheten i Kallhäll

MIN HÖSTTURNÉ AVSLUTADE jag med visning av Godheten i Kallhälls Folkets Hus norr om Stockholm. Det var Seniorakademien i norrort som anordnade visningen. 150 människor såg filmen och efteråt var det glögg och kaffe.

Seniorakademien anordnar regelbundet en mängd aktiviteter, från föreläsningar till musikkvällar. När jag ser deras program med föreläsningar blir jag grymt imponerad. Så mycket engagemang, så mycket kraft det finns bland de medborgare som inte bara nöjer sig med att vara kunder i vår demokrati! Efter filmvisningen var det diskussion och som vanligt var engagemanget i de frågor filmen reser intensivt. Vid kaffet blev diskussionen allt hetare. Och på nytt får jag frågan om när filmen kommer i tv. Jag berättade att jag ringt SVT (som är med som medfinansier av filmen) men att jag inte får besked om de ens tänkt visa den... Någon frågar också efter om den kommer att visas i skolorna. "Riksdagen och Bankföreningen måste se filmen" ropar en äldre kvinna och får omedelbart applåder.

De rika blir allt rikare och belönar sig själva alltmer, samt-

digt som det blir fler och fler tiggare på våra gator. Folk jag möter är ivriga att berätta för mig om saker de sett, läst eller hört om den kollaps vårt samhälle verkar drabbats av när det kommer till moral. Någon berättar om den amerikanske af-färsmannen Donald Trump, som kandiderat som president-kandidat, och om hur denne man byggt en golfbana i Skott-land, köpt ut och avhyst lokalbefolkningen, planat ut kullar och berg, byggt nya kullar och berg – allt för att det ska passa hans golfbana. En annan berättar om ett private community för de rikaste, där garage för deras privata jetflyg ingår osv. Jag blir inte förvånad att folk blir förbannade allrahelst när de samtidigt läser om nyfattigdomen, ökade klassklyftor, undermåliga skolor en sjukvård som går på knäna osv.

Det blir allt märkligare att alla politiska partier här hemma klumpar ihop sig i mitten. Ingen tycks föra vanligt folks ta-lan. Nu får det i alla fall vara nog, är ett utrop, som jag allt oftare hör och som jag hoppas blir till en paroll i valkampen!

Nu avslutar jag för i år turnerandet med filmen men redan nu har bokningar kommit in till våren om fortsatta visning-ar. Filmen tycks bara bli aktuellare och aktuellare.

30/11 2013

Filmen "Godheten" får inte visas i SVT

I DAG FICK JAG beskedet att Godheten inte kan visas i SVT.

SVT har varit med som medfinansiär och producerat filmen. Men SVT anser den för kontroversiell för att kunna visas. Högsta chefen Eva Hamilton säger att SVT och jag träffat en uppgörelse om att filmen inte skall visas. Men det är en lögn. Naturligtvis vill jag att filmen ska visas! Jag ber att få ett skriftligt besked med motiveringen. Men jag får ingen trots upprepade påstötningar. Skälet som SVT uppger i sina pressmeddelanden är att filmen är "systemkritisk". Vad det är vet jag inte.

För 40 år sedan startade jag och min kamrat Ulf Berggren Folkets Bio. Ett av skälen var att en fri distribution var nöd-vändig för yttrandefriheten. Godheten har visats runt om i landet på Folkets Bios biografer och är nu framöver den enda möjligheten att visa filmen.

Flera filmer har gjorts internationellt med ett liknande inne-håll som det i Godheten, dvs en analys och kritik av hur kapitalet urholkat demokratibegreppet och t o m kan säjas

ha tagit makten på folks bekostnad. Några av dessa dokumentärer har SVT visat -om än på sen kvällstid. Varför just Godheten skulle vara kontroversiell förstår jag inte.

Jag har rest runt med filmen i Sverige, som jag tidigare berättat, och mött en stor och engagerad publik, jag har fått brev med frågor om när filmen kommer att visas i SVT, ja, en man skrev till SVT och frågade och fick då svaret att den kommer att visas under våren – men så plötsligt nu är den för kontroversiell.

Under Franska Revolutionen sattes frihetskämpen Diderot i fängelse som ”trés dangereus”, ”en mycket farlig man”. Diderot var filosof och när han av polischefen tillfrågades om han skrivit skriften ”Brev om de blinda till nytta för de seende” förnekade han detta. Det var hans sätt att rädda sig från att arkebuseras. Nu för tiden behöver man inte ta till sådana vidriga metoder, nu finns SVT som sköter jobbet. Godheten kunde ha haft Diderots titel: ”Film om de blinda till nytta för de seende”.

4/2 2014

Tacksam för allt stöd

ALLT STÖD FÖR att Godheten ska visas i SVT har fullständigt överrumplat mig. Jag kunde inte föreställa mig att så många tycker det är viktigt att i valtider debattera de frågor som filmen tar upp. Det är glädjande att så många vill delta i de politiska debatterna om vårt samhälle under detta supervalår.

Över 5.000 har skrivit under ett upprop för filmens visning i tv. Mängder av synpunkter på både filmen och tillståndet i vårt land formuleras där, vilken demokratisk mötesplats nätet har blivit, en svensk variant av Tahrir-torget!

Nästan 25.000 har dessutom besökt filmens hemsida. Länkar till en liten del av det som skrivits på nätet fick jag av en i publiken, se här nedan. Kanske kan filmen bidra med något på det här viset, trots allt. Tänk om den visats sent en kväll kl 23 då folket redan gått till sängs...

Intervju i Dagens Arena av Fredrik Adolfsson:
<http://www.dagensarena.se/innehall/stefan-jarl-en-allvarlig-inskrankning-av-ytttrandefriheten/>

Bengt Göransson om Godheten i Dagens Arena.
<http://www.dagensarena.se/opinion/bengt-goransson-ah-denna-fega-public-service/>

Ska politiskt laddat program inte kunna sändas när valet är nära? Jon Weman i Aftonbladet.
<http://www.aftonbladet.se/kultur/article18306256.ab>

Karin Holmberg i ETC ”SVT borde visa Stefan Jarls film”.
<http://www.etc.se/kultur/svt-borde-visa-stefan-jarls-film>

SVT om att de inte visar filmen.
<http://www.svt.se/tittarservice/godheten>

Extravisning på Zita.
<http://www.zita.se/filmer/arkiv/Zitas%20filmmarkiv/507>

Ulf Bjered, Professor i statsvetenskap.
<http://ulfbjereld.blogspot.se/2014/02/stefan-jarls-godheten-och-om.html>

Facebookgruppen ”Vi som vill att SVT visar Stefan Jarls film Godheten”
<https://www.facebook.com/pages/Vi-som-vill-att-SVT-visar-Stefan-jarls-film-Godheten/520397724740693?fref=ts>

Björn Elmbrandt i Dagens Arena.
http://www.dagensarena.se/opinion/visa-stefan-jarls-film/?wpmp_switcher=desktop

13/2 2014

Dags för en ny vision

NÄSTAN 6.500 HAR nu undertecknat uppropet på Facebook till stöd för filmens visning SVT. 300 per dag besöker filmens hemsida. Flera personer har samlats kring gemensamma artiklar och upprop som kräver filmens visning. I P 1:s program på förmiddagarna dit folk kan ringa in, hör jag då och då folk kräva filmens visning. Jag får hela tiden nya inbjudningar till att komma och visa filmen runt om i landet.

”Yttrandefriheten är oerhört viktig, kanske det viktigaste vi har”, säger professor emeritus Lennart Lundquist i SvD, apropos ett yttrande som Försäkringskassans direktör fällt till försvar för Jimmie Åkesson. Den yttrandefriheten hade jag gärna tagit del av...

I SVT sändes häromkvällen en lång intervju med Björn Rosengren, ”Min sanning”. Där framkom det att denne mångmiljonär och socialdemokratiska godsägare, god för 100 miljoner, kunde räkna in SVT:s direktör Eva Hamilton i vänkretsen. Jag gissar att man på den nivån håller ihop.... Trots alla protester och vädjanden till SVT att visa filmen

tror jag att det är utsiktslöst att SVT ändrar sig.

Det finns en amerikansk forskare, glömt namnet, som skrivit en bok i historia som lägger fram tesen att ett samhälles framväxt följer ett mönster från naturen: födelse, mognad, död, som en växt som gror, blommor och vissnar. Detta "schema" skulle då våra samhällen i historien följa med en tidsaxel om 250 år, ungefär, grovt sett. När jag började testa denna tes lite amatörmässigt mot mina kunskaper fann jag några slående exempel, Romarrikets blomstring under 200-talet och dess sönderfall i Östrom och Västrom 250 år senare tycktes stämma. Ett annat exempel: det amerikanska samhällets födelse och framväxt, från den Amerikanska revolutionen 1789 - till idag då USA:s roll som världens maktcentra, världspolis och världsekonomis motor fallit. Uppgång och fall på sisådär 250 år? När jag tänker på Europa så har det ju gått ungefär samma tid sedan Franska revolutionen ägde rum, fram till vår tid...225 år. Revolutionens paroll om Frihet, Jämlikhet, Broderskap borde väl i dag snarare formuleras som Konsumtion, Valfrihet, Egoism. Uppgång och fall?

Det slår mig att Adam Smith´s epokgörande, klassiska verk "The Wealth of Nations" kom 1776. Där formulerades tesen att bara man släpper ekonomin lös och låter Marknaden styra människors öden så blir allt till det bästa. Eller som M. Thatcher formulerade det långt senare: "Det finns inget sådant som ett samhälle". Även om Annie "Lill-Thatcher" Löf gjort vad hon kunnat för att hålla denna nyliberalismens heliga tes vid liv så torde det inte finnas så många som applåderar längre, nu 238 år efter Adam Smith. Vi har ju facit.

I vårt land kom Gustav III:e till makten genom en statskupp 1772, avskaffade de dåvarande partierna och enväldet infördes. Detta till trots genomfördes en rad reformer, som t ex dödsstraffets avskaffande, tortyr förbjöds, viss religionsfrihet infördes, en rad reformer på ekonomins och kulturens områden genomfördes likaså, ja, en grund lag till det samhälle som kom att växa och med 1800-talets arbetarrörelse så småningom utvecklas till ett blomstrande välfärdssamhälle under 1900-talet. Nästan 250 år har gått. Något har otvivelaktigt hänt. Vi vet att ojämlikheten ökat enormt på kort tid. Vi är inte längre i topp, vi har fallit från 3e till 26e plats, skolans misslyckande har sänkt oss från 3e till 36e plats, ett nytt klassamhälle har vuxit fram snabbare än i jämförbara länder, arbetslösheten är rekordstor och ungdomsbrottligheten accelererande, privatiseringarna har omfördelat våra skattemedel till riskkapitalisternas förmån osv. Uppgång och fall? Inte vet jag om den där historikern har rätt. Men det är i alla fall dags för en ny vision! Yttrandefriheten borde vara en garanti för att vi fick formulera den. Men den är uppenbarligen till bara för några.

En röst på stan

THOMMY BERGGREN, SOM ÄR med i Godheten, ringde mig i går kväll för att berätta om en situation som han är med om ganska ofta när han rör sig på stan.

Efter en arbetsdag på Stadsteatern är han på väg hem med buss. Det är efter den värsta rusningstiden och vid de sista stationerna är bussen tom på passagerare, så när som på Thommy. När han kliver av vid sin station säger busschauffören: ”Tack för Godheten!” Thommy stannar till och frågar chauffören var han sett filmen, SVT vill ju inte visa den... ”Jag gick och köpte den på dvd”, svarar chauffören då. När Thommy just stiger av så fortsätter chauffören: ”Det var den mest omvälvande film jag sett!”

Thommy tackar för vänligheten och ett kort samtal dem emellan följer.

Detta är ingen ovanlig situation, Thommy har flera gånger tidigare ringt mig och berättat om hur folk hejdar honom på gatan och uttrycker sin tacksamhet för filmen, att det åtminstone finns några som bryr sig om hur samhället i dag

ser ut. Visst, många gånger är det äldre människor, men en dag kommer en ung grabb fram, som visar sig vara 17 år, till Thommy och säger att han inte är så intresserad av dokumentärer men att den här filmen verkligen hade ruskat om honom och fått honom att tänka på saker han aldrig tidigare funderat över. Det är sådant man blir glad över att få höra.

Jag kommer ihåg Thommys förvåning över att filmen inte var nominerad för en Guldbagge, själv hade jag inte för en minut trott att något sådant skulle kunna äga rum och kunde fälla kommentaren att det är feel-good-filmer och kassa-kor som branschen vill ha och belöna. Jag minns att flera kritiker utnämnde min film om kemikaliesamhället, "Underkastelsen", till en säker "Guldbaggevinnare" men inte heller den filmen var nominerad. Däremot används filmen nu världen runt i olika länder, inte minst sen FN visade den i sin regi. Den filmen får jag varje vecka bevis för hur den gör nytta och det är sådant som räknas. Det kan man glädjas över.

Precis när jag skriver detta ringer telefonen och en man från Aftonbladet vill visa Godheten på Aftonbladets nätsida men jag måste hänvisa honom till SVT som har visningsrätterna. Tack och lov så finns ju filmen både på biorepertoaren och på dvd.

4/3 2014

Statens kassa plundras

"GULDSOT ÄR EN sjukdom som hotar samhället som helhet", skriver f d kulturministern Bengt Göransson i Helsingborgs Dagblad. Girigheten har blivit vår tids religion. "För många är nämligen samhället idag bara en serviceinstitution som ska betjäna sina kunder, inte en vidare gemenskap i vilken vi alla ingår och som vi har ett gemensamt ansvar för", fortsätter han. Göransson är förbannad och chockad över sin partikamrat socialdemokraten Anders Sundström vars lön höjts med en miljon till nära tre. Sundström är ordförande i Swedbank, i Coop och i Folksam.

Girigheten har, som en smittsam sjukdom, drabbat även Göranssons partikamrater. I Godheten har jag ett avsnitt där en ekonomijournalist nämner en rad socialdemokrater som sålt sin själ, och sin moral, bara ersättningen är den rätta dvs. hög nog. Ett tydligt sådant exempel är socialdemokraternas ekonomiske talesman Thomas Östros, som predikade nödvändigheten av lagstiftning mot direktörernas bonusexcesser. De måste bort, helt enkelt. Men månaderna senare fick han erbjudande om hög lön som ordförande för Bankföreningen och predikade då istället om nödvändigheten av bonusar, de

var plötsligt oerhört bra, ja, kanske rent av för låga....Köp en politiker för rätt summa pengar och du kan få dem att predika vilket evangelium som helst. Moral, so what?

Anders Sundström är långt ifrån ensam. Tragedin ligger snarast i vår uppfattning att politiker, och i allra högsta grad socialdemokrater, skulle vara bärare av en högre moral, vi har anförtrött dem vår röst och gett dem uppdraget att företräda oss. Jag tänker på Nuder, också ekonomisk talesman för socialdemokraterna, hur han som rådgivare arbetar för f d amerikanska utrikesminister Albright och tipsar hennes bolag Albright Stonebridge Group om kommande privatiseringar lämpliga att köpa upp. Han har kammat hem åtskilliga miljoner som rådgivare åt riskkapitalbolaget ETQ i samband med Academias köp av skolor och hur man lämpligast smiter från skatt genom trixandet med räntesnurror och holdingbolag. Och vet ni vem som hjälpte Jan Emanuel Johansson, ni vet han som vann Robinsonkampen på den öde ön i tv, när han sålde sin kritiserade vårdkedja för missbrukande ungdomar, och sen ville slippa betala skatt för vinsten på en kvarts miljard? Jo, det var just denne Nuder som la upp strategin? Vad gör man inte för ett saftigt arvode? Nuders eget bolag gick för ett par år sedan med 14 miljoner i vinst men ändå tog han ut 300.000 i statsrådspension. Att dom inte skäms dessa girighetens apostlar.

Jag tänker på Aina Erlander, statsminister Tages fru, som efter Tages död lämnade tillbaks hans kulspeppennor. Ingvar Carlsson berättar episoden i sina nya memoarer, ”Lärdomar”. Det var nämligen Ingvar Carlsson som fick frågan av Aina om vem hon skulle lämna pennorna till. De tal som Tage

skrev sina tal med var skrivna just med dessa pennor och var märkta ”Tillhör statsverket”. Det var ett knippe om 30 stycken. Det är ingen skröna, det är ett exempel på vad de gamla socialdemokraternas moral stod för. ”Episoden innehåller ett budskap”, skriver Ingvar Carlsson, ”som är långt viktigare än värdet på pennorna. Som folkvald ska du agera med ansvar och omdöme. De ska vara ett föredöme i stort och smått. De till synes obetydliga detaljerna får inte föraktas”. Så långt från dagens politiker...

Privatiseringarna i vårt land har i en internationell jämförelse gått extremt snabbt – och långt. I USA tillåts t ex inte vinster att göras i privatskolorna (undantaget religiösa sådana), inte heller i Norge, Finland eller Danmark. Privatiseringarna har också gjort att stat och näringsliv börjat växa samman på ett korporativt sätt. Thomas Bodström, socialdemokratisk justitieminister satte sig i styrelsen för privata friskolekoncernen Pysslingen och gjorde sig ett miljonklipp när bolaget såldes. Den moderata riksdagsledamoten Maria Abrahamsson sitter i skolkoncernen Academias advisory board, liksom tidigare socialdemokratiska riksdagsledamoten Widar Andersson. Mikaela Valtersson som satt i riksdagen för Miljöpartiet är nu vice vd för friskolekoncernen Kunskapsskolan. osv. osv.

Friskolorna bygger på att den skattefinansierade skolpengen följer med eleverna. När Johan Bauer skolan gick i konkurs ingick den i en härva av bolag. JB Education AB, som bolaget hette, ägdes av Education invest AB som i sin tur ägdes av danska riskkapitalbolaget Axcel Management A/S. Lärare och elever ställdes på bar backe medan koncernchefen kom undan med en säck miljoner av den skolpeng som skulle investere-

rats i barnens utbildning. Kommunen fick agera städgumma och ta hand om de drabbade.

Friskolejätten Academedia badar i pengar, enligt Aftonbladet, och undkommer skatt genom avancerad skatteplanering genom holdingbolag där vinst kvittas mot ränteutgifter. Ett antal miljarder försvinner, säger Börje Noring på Skatteverket. Vinstdrivna skolor och äldreboenden gör sin vinst i första hand genom att dra ner på personalen. Det finns det statistik som visar. Vinsten återinvesteras sällan men chefernas löner ökar hela tiden. Caremas VD, omdöpt till Vardaga, Fredrik Grens lön är nära sju miljoner, Academedias VD Marcus Strömberg lyfter dryga fyra miljoner, Attendos VD Ammy Wehlins lön är dryga tre miljoner. Sådär håller det på... ”Det är dessvärre så att det ofta är företag med sviktande affärer eller som sysslar med riskfria verksamheter som betalar de högsta lönerna och delar ut de mest generösa arvodena”, konstaterar Bengt Göransson. ”En rå och känslökall människosyn växer lätt fram hos den som inte betjänar sina medmänniskor utan bara säljer sina tjänster till dem”, avslutar han.

”Om du kräver att jämlikhet och solidaritet ska prägla samhället måste du som socialdemokrat föregå med gott exempel” skriver Ingvar Carlsson i sina memoarer. ”För mig är det obegripligt att intelligenta människor i gynnade positioner inte nöjer sig med vad der har rätt till utan försöker sko sig på andra. Visst är det inom näringslivet där det finns många exempel på jättelika avgångsvederlag och höga bonusar till personer i ledande ställning även när företagen inte går särskilt bra. Den här sjukvanan har spridit sig till den politiska världen... I en demokrati blir det ohållbart om medborgarna inte har för-

troende för sina politiker. Vill du inte leva efter dessa regler och normer bör du inte bli politiker”, hävdar Ingvar Carlsson.

Där i dörren till Ingvar Carlssons kontor står Aina Erlander med en bunt kulspetspennor i sin hand. Det är 1969. 45 år senare är statskassan plundrad. En ny tid, en ny moral gäller. Först försågs folket av Alliansen med 137 miljarder i jobbskatteavdrag, plus lite RUT- och ROTavdrag därtill – för att dölja och möjliggöra den plundring av statskassan som sedan tog vid.

Den 14 september är det val. Det är den chans vi har att ändra på rådande ordning.

Båstad - igen

VISSERLIGEN HAR GODHETEN visats i Båstad på bio Scala tidigare men SVT:s beslut att inte visa filmen har förändrat situationen. I Båstad visas den nu på nytt. Varför är det just Godheten som inte kan visas när så mycket annat av politisk karaktär visas och sänds? Ja, så lyder den fråga jag ofta får. Och jag har inga svar. Jag förstår ö h t inte SVT:s beslut.

-Är du glad nu för den extra reklam filmen fått? Så lyder en annan fråga. Nej, måste jag svara, nu förväntar man sig något alldeles extra av filmen: visst måste detta vara den farligaste film som nånsin gjorts eftersom den inte kan visas. Med en sådan förväntan blir det ingen bra visning... vilken film kan leva upp till en sådan förhållning?

Inför supervalåret har jag gjort en ny kortfilm på 10 minuter om vad ojämlikhet gör med vårt samhälle, ett tema som finns i Godheten men som jag utvecklar med hjälp av professorn i Cambridge, Göran Thernborn, vars bok "The killing fields of inequality" just kommit ut. Så snart den är klar ska den visas, möjligen blir det i Almedalen i sommar som första station... "Inequality kills" är titeln.

Jag har också spelat in en monolog med Johan Rabaeus med titeln "Lamentation över sakernas tillstånd", 80 minuter lång, som mot en självbiografisk bakgrund kommenterar upplevelser av dagens samhälle. Den kördes för första gången på Tempo festivalen i Stockholm i mars. Nu kommer den snart att finnas tillgänglig på nätet. I den parodierar vi bland annat riskkapitalisternas hänsynslösa framfart genom sina spekulationer i skola, vård och omsorg. Varför inte ge sig på begravningsindustrin, säger vi satiriskt. Tillgången på lik är ju konstant god... Döm om min förvåning när jag idag slår upp Veckans affärer och läser att riskkapitalisterna är på väg att göra just det: spekulera i lik. Artikeln är illustrerad med en grafisk kurva över hur folk fram till 2050 kommer att dö i stigande kurva. Ytterst lönsamt. Ibland överträffar verkligheten även den grävsta satir...

Godheten visas på flera ställen 1 maj. Aftonbladet kommer dessutom göra filmen tillgänglig via nedladdning. Själv reser jag till Göteborg där filmen visas på Hagabion. Tyvärr tvingas jag tacka nej till flera visningar längre fram som olika föreningar anordnar. Men både Thommy Berggren och jag har tackat ja till en visning på bio Roy i Göteborg strax före valet i september i arrangemang av ABF. Uppenbarligen har filmen ett långt liv...

Om det kom några till visningen i Båstad? Jo, men jag tävlade med en fantastisk fin vårkväll, ja, sommarkväll nästan, 19 C, folk arbetar i sina trädgårdar om dom inte dricker öl på stranden. Vi hade halv salong med besökare och det är jag nöjd med. Nästa dag hejdar mig folk som varit på visningen

och tackar för filmen och menar att det är en av de viktigaste filmer som gjorts och en skam att SVT inte visar den. De rösterna eller de 7000 som skrivit på ett upprop för filmen lär inte påverka SVT det minsta...

1 Maj

HAGABION I GÖTEBORG visade Godheten 1 maj och jag var där och träffade publiken i en fullsatt salong. 1 maj erbjöd Aftonbladet också filmen för nedladdning samtidigt som jag skrev en artikel för kultursidan. Detta arrangemang retade upp Svenska Dagbladets ledarsida så till den grad att de kallade arrangemanget: ”visning av en skitfilm”...Tre dar senare i samma tidning försvarades girigheten på ledarplats av Tove Lifvendahl under rubriken “Miljardärer är inte problemet”. Miljardärer behövs får vi veta av tre skäl:

1. “Filantropiska pengar behövs”, dvs. det är bättre att miljardärerna får skänka pengar än att samhället dirigerar pengarna dit de behövs
2. “Många museer hade inte existerat om inte förmögna konstsammlare ställt sina konstskatter till förfogande”. Vid Gud, visst var det bättre under Renässansen när furstehuset Medici, ägare av Europas största bank, sponsrade Michelangelo och da Vinci...
3. Miljardärerna kan slutligen genom donationer till renings-

verken bidra med "konkreta åtgärder för att vända den negativa utvecklingen i Östersjön"... Man tar sig för pannan. Vem är det som egentligen står för att prata "skit"? Jag har svaret: Tove Lifvendahl förstås.

Så här skrev jag i Aftonbladet:

SVT urholkar yttrandefriheten

SVT har köpt visningsrätten till min film Godheten - om förlusten av det gemensamma. Men SVT vill inte visa den före valet då den är "systemkritisk". Som upphovsman har jag inte fått ta del av detta beslut, trots upprepade mail, utan bara fått information genom SVT:s pressmeddelanden. I ett av dessa pressmeddelanden säger man att SVT:s "Pressetiska Råd" fattat beslutet. När jag bett om uppgifter vilka som sitter i detta "råd" så har jag heller inte fått något svar. Absurt nog ringer Samhällsredaktionen i Göteborg på SVT till mig och frågar om jag vet vilka som utgör detta "råd".

Via omvägar har jag fått veta att filmen inte heller efter valet kommer att visas i någon av SVT:s ordinarie kanaler, utan i Kunskapskanalen, gissningsvis för att den då bedöms ha förlorat sin aktualitet. Inte visste jag att jag gjort en film som tydligen anses vara den farligaste film som någonsin gjorts i Sverige – och som publiken därför måste skyddas ifrån.

Kampen om yttrandefrihet har utkämpats i det ena århundradet efter det andra och måste alltfört försvaras. När vi för 40 år sedan startade Folkets Bio var den grundläggande plattformen Yttrandefrihet som inom filmens område var starkt hotad – och är så än mer idag.

"En förutsättning för utveckling är att åsikter och värderingar kan brytas mot varandra", skriver Nils Funcke, ledamot av Journalistförbundets yttrandefrihetsgrupp i Dagens Nyheter (25 mars). Han fortsätter: "Invanda kunskaper och etablerade sanningar måste utmanas av nya rön. När "sanningar" övergår till att bli trossatser och skyddas från att bli ifrågasatta berövas mänskligheten ny kunskap." När yttrandefriheten ockuperas av olika intressen och viktiga fakta undanhålls medborgarna så hotas hela samhällsbygget. "Nya rön och upptäckter om samband och orsaker ger nya möjligheter att bota och lindra, fördela och omfördela, förstå och dra slutsatser", menar Funcke. Det går inte att bara rycka på axlarna och tänka att, ja, det där ingreppet var väl ändå inte så farligt..."

Programdirektören på SVT, Robert Olsson, skriver i Dagens Nyheter (24 mars) att journalistiken i vår tid befinner sig "i en ny fas, den femte" i historien. Därför har "SVT i kretsen av de ansvariga utgivarna som ansvarar för nyhets- och samhällsprogrammen intensifierat diskussionerna kring begreppen relevans och opartiskhet". Ordet relevans gör mig förskräckt. Relevans för vem? För vilka ska programmen i SVT vara relevanta "i denna nya femte fas"?

Jag har rest runt riket med Godheten och mött utsålda hus och en entusiastisk och engagerad publik. Filmerna har fått en egen sida på Facebook där nära 7000 besökare kräver att filmerna visas. En rad debatter och kampanjer har arrangerats med filmerna som hjälp. Med detta vill jag bara ha sagt att filmerna i allra högsta grad är relevanta för ett stort antal människor. Den snabba förvandling vårt land genomgått de sista åren engagerar gemene man. Denna

vitala debatt är nödvändig för vår demokrati och jag blir rädd när kommunikationsexperten Olsson talar om ”relevans”. Filmen har relevans för de människor jag mött men kanske inte för dem filmen riktar kritik mot: girigbukarna, bonusfrossarna, finansstollarna, riskkapitalistspekulanterna, bankdirektörerna... Betyder relevans helt enkelt att maktelitens strukturer går fria när SVT får bestämma hur gränserna för yttrandefriheten ska dras? Vems ärenden går isåfall SVT?

1748 arresterades filosofen Diderot för sin skrift ”Brev om de blinda till nytta för de seende”. Det kunde varit titeln på min film: ”Film om de blinda till nytta för de seende”. Diderot kastades i Vincennesfängelset och fick sitta i ensamcell. Nuförtiden, ”i den femte fasen”, sköter SVT yttrandefriheten med andra medel.

Från Bernt Lindberg i Falun fick jag ett mail efter att han sett filmen med intressanta synpunkter.

”Idag har jag varit på Bio Smultronstället i Falun och sett Stefan Jarls film Godheten. Den innehåller mycket som är bekant för oss som sysslar med omställningsfrågor. Här finns bl a utförliga intervjuer med författarna till boken ”Jämlikhetsanden”, med svenska ekonomer som kan förklara det som ligger bakom den accelererande ojämlikheten och med en läkare som förklarar hur gatuväldet ökat kraftigt bland dem som känner att de inte betyder något. Även om vi i Falun haft en rad diskussioner om en del av här frågorna tillför Jarl nya pusselbitar på ett konkret och levande sätt. Den sociala hållbarheten är på god väg att urholkas och bäddar för en explosiv situation. En intressant fråga runt Godheten är varför SvT, som varit

med och bekostat filmen, inte vill visa den före valet. Och efter valet sägs att de ska visa den i Kunskapskanalen (med få tittare). Vi är ju vana vid att medierna behandlar de stora överlevnadsfrågorna kallsinnigt. I Godheten finns mängder av sprängstoff som skulle kunna ge substans åt valdebatterna. Mycket är kontroversiellt för många makthavare och de skulle naturligtvis reagera kraftigt om filmen visades.

Det här är typiskt för SvT och Public Service. Programdirektören på SvT, Robert Olsson, skriver i Dagens Nyheter att journalistiken i vår tid befinner sig ”i en ny fas, den femte” i historien. För mig framstår det som den gamla vanliga fasen. SvT har alltid haft svårt med opartiskheten. Den har för det mesta gått ut på att man ska sitta still mitt i båten. Och mitten definieras av övriga stora nyhetsmedier. Avviker man från den mittströmmen blir det partiskt. Om man som nu börjar närma sig vattenfallet - so what? Verkligheten finns inte med i bedömningen av vad som är opartiskt.

Situationen är riktigt otäck. Med de eskalerande kriserna vi i omställningsrörelsen tydligt ser ökar motsättningarna i samhället. När vi då har medier som ska arbeta i allmänhetens tjänst, Public Service, när de sviker grovt, då blir möjligheterna att få en lösning på kriserna minimal. Ska all debatt om hur verkligheten är beskaffad klassas som propaganda från vänsterhåll? Hur långt är vi från trettioalets fascism?”

5/5 2014

Om den konstnärliga friheten

PÅ LÖRDAGAR SÄNDER Ekot kl 13.05 regelbundet en intervju med någon av samhällets makthavare. Lördagen 7.6 var det dags för en intervju med Eva Hamilton, SVT:s avgående chef. På frågan varför min film *Godheten* stoppades från visning i SVT, men kunde visas via Aftonbladet 1:a maj, svarade Hamilton att skälet var att filmen, kort sagt, ”kritiserade kapitalismen”. Äntligen ett klart besked om vad som gäller för SVT.

För några år sedan blev det möjligt att begära ut papper från SÄPO för att ta reda på om man var registrerad och övervakad. Det gjorde jag. Jag blev faktiskt förvånad när jag fick veta att jag var registrerad och övervakad av den hemliga polisen SÄPO sedan 1968. Då hade jag i en artikel kritiserat att företag kunde stoppa reportage, gjorda av filmande reportrar, genom att krypa bakom en lag om *fotoförbud p gr a hänsyn till rikets säkerhet*, besök var förbjudna. Detta i en tid då facket krav på arbetsmiljö och säkerhet var intensiv. Kapitalismen skulle lämnas i fred.

Nu läser jag om en rad vetenskapliga rapporter om hur kapi-

talismen i USA har gynnat de rikaste på bekostnad av den fattigaste delen. 1 % äger 30% av landets tillgångar under det att 1 av 3 lever under fattigdomsgränsen. Finanskrisen har skyndat på denna ojämlika utveckling, den rikaste procenten har kammat hem 95% av den tillväxt som följde efter finanskrisen. I boken "The price of inequality" skriver Joseph Stiglitz om hur de samhälleliga följderna av denna ojämlikhet blivit oacceptabelt stor, tillväxten minskar, social oro ökar, ekonomin blir instabil osv. Detta kan skildras i USA men skulle om det gällde Sverige aldrig tillåtas att skildras i SVT. "Kritik av kapitalismen" ska hållas utanför debatten säger alltså Hamilton, precis som 1968 då SÄPO förde in mig i sina rullor.

Jag menar att det är befängt att kritik skulle kunna skada ett samhälle, att man kritiserar är ju för att man vill rikta uppmärksamheten på något där man vill medverka till förändring. Ett samhälle växer av att ifrågasättas och debatteras, att genom den demokratiska rätten att föra fram synpunkter förhindrar att samhället stagnerar.

När vi arbetade med min film Underkastelsen i USA frågade en av de medverkande professorerna vart Sverige har tagit vägen...Sedan en tid, sa han, har vi vant oss vid att ni inom forskningen varit världsledande. Nu däremot hör man aldrig något från svenska forskare. Jag var tvungen att svara att anslagen till forskning sedan många år stagnerat. Våra mål att ligga i forskningens framkant var inte längre politiskt intressant. Vi klarar oss lika bra genom att inta en medelmåttig position, vi behöver inte ligga i täten utan kan lika gärna invänta övriga länders forskning. Det blir billigare så...Om detta skrev jag faktiskt ett brev till forskningsminister Jan Björklund och fick till svar från en sekreterare att de mottagit brevet. Sen hände

inget. Så var det med det.

Område efter område har drabbats av den här laissez-faire-attityden. På miljöområdet t. ex har man lovat att prioritera en "giftfri miljö", men i handling gjort det motsatta. Farliga kemikalier skulle stoppas – men trots beslut har ingenting hänt. Farliga bekämpningsmedel i vår mat hade man tidigare hårda regler för men nu har man bestämt att minska skyddet för vår hälsa och vår miljö, nu ska bönderna på frivillig väg avstå från farliga bekämpningsmedel berättar miljöminister Lena Ek i en intervju. Vi ska inte längre vara föregångare, det räcker så bra med att vara medelmåttig...Alliansen berömmar sig ofta med att vara bäst i klassen när det gäller ekonomi – men priset är alltså människans hälsa och miljö.

På ännu ett område är kritik nödvändig. Äldreomsorgen måste privatiseras för att bli bättre, heter det i den ideologiska propagandan. Den kommunala omsorgen klarar inte kraven. Men man har bara torgfört en myt. Kommunal kan nu i en undersökning visa att lönerna är lägre, anställningsvillkoren sämre och därmed blir vården sämre i de privata alternativen. Ändå vill man lagstifta om ett tvingande krav på att privatisering måste införas över hela landet. Med dessa små exempel vill jag bara hävda nödvändigheten av att kritik får framföras. Till och med i valtider...Kapitalismen får inte undantas, vare sig av SVT eller SÄPO!

För några år sedan skrev författaren Stig Larsson att om råddande tidsanda får härja vidare kommer det "att sluta med att man skjuter konstnärerna". Provokativt, javisst, men vad ska man tro när SD:s Margareta Larsson i en riksdagsdebatt före-

slår fängelse för konstnärinnan Carolina Falkholt som på sina dekorativa målningar vävt in en abstrakt bild av en vagina. ”Konsten ska ha ett syfte och inte provocera och få människor att må dåligt”, hävdar Margareta Larsson. Så lät det en gång i förtidskriget Tyskland. Och vi vet slutstationen...

De rikaste blir allt fler och lånar allt mer

DE RIKASTE I SVERIGE fortsätter att bli fler och fler. Av Europas nästan 4 miljoner dollarmiljonärer finns över 80.000 i Sverige, en ökning med över 15% sen förra året. En miljon dollar exklusive bostad, samlarobjekt, förbrukning och konsumtion, alltså investerbar förmögenhet. Samhällsklyftorna växer i rasande fart.

”Växande klyftor är inte bra”, säger ordförande i Brittiska Finansinspektionen lord Adair Turner. ”Det gör att samhället och medborgarandan rostar sönder”. Vi lånar alltmer pengar och våra skulder riskerar stabiliteten i hela det finansiella systemet, fortsätter han. ”Det är som alkoholism, för att upprätthålla en livsstil konsumeras mer alkohol än vad som är nyttigt”. Det värsta är att denna lånekarusell stimulerar de problem som en gång orsakade krisen 2008. Privat skuldsättning stiger men driver ingen verklig, reell tillväxt. Om allt fler lever på lånade pengar ju ojämligare blir samhället, desto mer krediter behövs för att hålla allt flytande. Det är bara de rikaste som blir alltfler i en allt stigande takt. Västvärlden är fast i lågt resursutnyttjande och hög arbetslöshet, säger alltså Turner i en intervju i SvD.

19/6 2014

Idag är det t o m i Sverige skattemässigt lönsammare för företaget att investera med lån än med eget kapital. Detta är samhällsekonomiskt osunt, säger den svenska Företagsskattekommitén. Det har bara gått 80 år sedan Kreuger med sina lånade pengar höll på att skjuta hela landet i sank. Men vi agerar som om denna katastrof aldrig inträffat.

Marknaden vimlar av pengar efter Alliansens alla skattesänkningar. ”Det är galet att ha noll skatt på förmögenhet och arv”, säger ekonomen Thomas Piketty. Och då menar han inte bara att ojämlikheten ökar...

Och statsminister Reinfeldt fortsätter tjata om hur välskött den svenska ekonomin är under hans och finansminister Borgs ledning. När ska svenska folket få upp ögonen för att han bluffar?

27/6 2014

Extremhögern vid makten

Svenskt Näringsliv har fått en ny vd, Carola Lemne. Hon tjänar en halv miljon i månaden, övriga förmåner oräknade. Hon har tio år kvar till pensionen, då har hon tjänat ihop 60 miljoner och sitter på en pension som skulle kunna försörja en mindre stad. Hon tjänar 20 gånger mer än en sjuksköterska. Om hon hamnar på sjukhus ska hon alltså skötas av en sjuksköterska som tjänar 20 gånger mindre.

Denna Carola Lemne har tidigare varit chef för Danderyd sjukhus och som av en tillfällighet går nu Centern ut med att om dom vinner valet ska Danderyds sjukhus säljas. Lemne har åsikten att ”vinster i välfärden är en absolut nödvändighet”. Inte för ett ögonblick reflekterar hon över hur det kan komma sig att vård, skola och omsorg fungerat utmärkt i decennier utan att riskapitalbolagen skött välfärden.

Men varför denna monstruösa lön? Därför att hon är extremist. Hon säger det högern inte vågar tala om öppet, utan att genera sig. Så här säger hon i Dagens Nyheter:

”-ALLT som förs fram av de politiska partierna MÅSTE be-

dömas efter måttstocken: bra eller dåligt för svenska företags konkurrenskraft.”

Alltså, ska vi sälja vapen till krigförande länder?-Ja, om vi tjänar på det.

-Ska vi handla med korrumperade, rasistiska, förtryckande diktaturer?-Ja, om vi tjänar på det.

-Ska vi köpa från länder som satt barnarbete, förbud mot fackföreningar och kvinnoförtryck i system?-Ja, om vi tjänar på det.

-Ska vi importera varor som innehåller förbjudna kemikalier och som saknar bestämmelser för djurhantering?-Ja, om vi tjänar på det.

Osv.

Carola Lemne är en högerextremist som får Jimmie Åkesson att framstå som en blygsam mittenpolitiker. Inte ens gamle Wallenberg skulle under 60-talet vågat säga nått liknande... Idag är vänstern tyst inför extremister av det här slaget. VD Lemne får 6 miljoner i lön för att lansera denna moral, att allt i livet är till för att tjäna pengar på. Babylon rules.

Nu duggar bankernas kvartalsrapporter in. SEB gör en kvartalsvinst om 5,5 miljarder och vd Annika Falkengren är stolt när hon i Båstad låter sig intervjuas. -”Pengar har aldrig varit såhär billiga, det har aldrig funnits såhär mycket likviditet och börserna är tillbaka på all time high.”

Det är med andra ord ovanligt lätt att tjäna pengar, för lätt eftersom Falkenberg samtidigt är lite orolig.

-”Det någonting som gör att det inte känns riktigt bra. Vad det är vet jag inte...”, säger hon. Här har vi alltså en vd för en av Sveriges största banker som ärligt säger att hon inte förstår varför banken tjänar sina pengar så lätt...

ALLT GÅRIGEN – eller länge leve yttrandefriheten!

Idag hörde jag i radions P 1 poeten Athena Farrokhtad sommarprata. Tack vare vår yttrandefrihet kunde hon gissla rasismen, fascismen, svekfulla politiker, borgarklassen, Alliansen, den förlorade gemenskapen, klassamhället, EU – och tala för nödvändigheten av förändring. Inte minst kritiserade hon kapitalismen skarpt. Hennes kritik av vårt samhälle och vårt sätt att leva, ja, snarare brist på liv, kunde hon styrka genom en mängd fantastiska citat från samtida och döda poeter, svenska som internationella. Det blev en stark mix

Vad som slog mig var att hon i detta program med sin stora lyssnarskara, mitt på dagen, tilläts av Sveriges Radio att få framföra sin radikala systemkritik. Jag tackar yttrandefriheten, som vi alltid måste försvara, för att detta är möjligt samtidigt som jag absolut inte kan förstå varför inte jag får ta del av samma möjlighet med min film Godheten. Jämfört med Athenas svidande uppgörelse i 90 minuter är min film rena barnleken, ett nålstick, som jämförelse. Vilka principer styr, undrar jag - om nu någonting ö h t styr...”Kritik av kapitalismen” får enligt vd Hamilton inte framföras i Sveriges Television. Gäller andra regler för Sveriges Radio?

I mitt alltmer svällande arkiv råkar jag hitta en artikel från 2006 i SvD med rubriken ”Optionsfesten på SEB”. Den fångar, kanske p gr av Athenas sommarprat, omedelbart mitt intresse. Den handlar om hur SEB:s Ledning gör jätteklypp på börsen genom sitt optionsprogram, de 700 SEB-cheferna blir i ett slag alla miljonärer – alltså utöver den vanliga lönen. Mest av alla får Annika Falkengren, står det alltså i artikeln från 2006.

Sen kom kraschen 2008. En enorm kritik drabbade SEB:s mer än generösa belöningar. Styrelsen bestämde sig då för att huggsexan var över och gjorde om belöningssystemet så att det inte kom att framstå som så chockerande girigt. Nu 2014 när de stora bankerna gjort vinster om 100 miljarder på årsbasis har man istället dolt ersättningssystemet i rapporterna, som dock i praktiken nu är ännu fetare! Vd Annika Falkengren får i pension 130 miljoner om hon lever lika länge som kvinnor gör i vårt land genomsnittligt. Fri bostad, fri bil, fri läkarvård och tjänstepersonal har hon redan nu. Matchingsrätter, performance shares och aktierätter om 15 miljoner drygar ut kassan ytterligare...

Situationen idag liknar alltså nästan helt situationen före 2008 års finanskrasch, girighet, oanständigt rofferi, måttlöst begär. Varslar denna nya gränslösa girighet, om än bättre dold, om en ny finanskris, liksom 2006? Kommer vi alltså om några år få uppleva ett nytt 2008? Det är det i dag många som fasar för...

I SvD skriver ekonomijournalisten Per Lindvall kritiskt om Alliansens tjugiga mantra om ”ordning i statsfinanserna”. Han finner det mycket märkligt att definitionen av vad som är

”ordning” inskränker sig till det budgetmässiga årliga saldout och inte det mer avgörande hur den offentliga sektorns balansräkning ser ut och inte minst vad som driver dess framtida ”intjäningsförmåga”.

Ja, inte är det en handfull stenrika bankdirektörer som svarar för den intjäningsförmågan! Per Lindvall nämner som ett exempel att bara den statliga bruttokostnaden för ränteavdragen för bostadslånen uppgår till 30 miljarder per år! Sen har vi rotavdragen om 15 miljarder per år till de redan rika. Dessa rika fick dessutom när fastighetsskatten avskaffades, och ersattes av en avgift som drabbar alla husägare, en sänkning om 90%! Och som vi alla vet har denna utveckling medverkat till att allt mindre nya bostäder byggs och underklassen får trängas i överbefolkade lägenheter.

Alliansen har genomfört en historisk omfördelning av inkomsterna till de redan rikas fördel. Något ökat välstånd i övrigt har vi inte sett röken av! Sjuksköterskorna har nekats sina krav om en ingångslön om 24.000 kronor i månaden. Vad för slags ordning i ekonomin är detta? Hur långt kommer denna utveckling tillåtas löpa innan det blir revolution? Än så länge ser vi bara förortens i desperation brända bilar...

Jag har kamrater i invandrartäta Jakobsberg som inte ser utvecklingen med blida ögon utan planerar för uppror. Och då, mina vänner, kommer det inte att räcka med några brända bilar. Folket vill ha rättvisa.

Jag har gjort en kortfilm om den tilltagande ojämlikheten, som är en annan sida av problematiken. En kampfilm om 10

minuter med titeln ”Ojämlighet dödar”, en intervju med professor Göran Therborn som i sin nya bok ”Inequality kills” undersöker ojämlikhetens konsekvenser. Filmen visades i Al-medalen under politikerveckan och kommer att visas under filmfestivalen i Båstad. Sedan lägger jag ut den på nätet.

SVT har gjort vad de kunnat för att sabotera visningen av Godheten. Vd Hamilton säger att ”kritik av kapitalismen” aldrig kommer att visas i SVT:s ordinarie kanaler. Beslutet att visa filmen i Kunskapskanalen, dessutom efter en inledande debatt, kommer bara att generera motstånd på gatuplanet och om Hamilton tror att hon vunnit så tror hon fel. Jag kommer i alla fall aldrig ge mig. Jag har yttrandefriheten på min sida – hon har bara sina miljoner, fattiga människor. En ynkrygg, det är vad hon är.

21/7 2014

24 juli och 32 anmälningar

HITTILLS HAR, DEN 24 juli, 32 anmälningar till Granskningsnämnden inkommit mot Athena Farrokhzads sommarprogram häromdan. I anledning av detta diskuterade Sveriges Radios programdirektör Martin Jönsson i P 1 i dag, med en skribent från Svenska Dagbladet, om hur detta program kunde överensstamma med reglerna för Sveriges Radio om opartiskhet, saklighet och yttrandefrihet. Martin Jönsson försvarade intensivt programmet och Athena Farrokhzads rätt att framföra sina åsikter i kraft av den yttrandefrihet som råder.

”En mångfald av röster” är nödvändig för SR, ja, rent av en plikt för SR att försvara, sa han. Journalisten från SvD menade att programmet uppmanade till våld mot samhället och speglade uppenbara åsikter från en vänsterextremist, som i en intervju dessutom ska ha kallat sig ”kommunist”. Martin Jönsson försvarade likväl programmet och menade att yttrandefriheten till varje pris måste försvaras och även att extrema åsikter måste få komma till tals. Även om man är ”kommunist”.

Jag är inte kommunist. Jag är ö h t inte partiansluten eller för

något partis talan. Men uppenbarligen gäller inte yttrandefriheten för mig och Godheten. Min film går inte att visa. Den uppmanar inte till våld, den analyserar och kritiserar fenomen i vår samtid och vårt samhälle som folk i gemen är mycket engagerade i och talar om. Det här visar hur skumt, hur styrt av dolda intressen, beslutet att stoppa filmen är. SVT går helt enkelt maktens ärenden, eller ska vi säga: Alliansens.

Champagne

De rika har blivit så rika att konsumtionen av champagne ökat kraftigt, hör jag i radion. Vanan tas efter av vanligt folk, ”man vill ju känna sig lite rik”, säger en dam på gatan.

Samtidigt i en annan del av världen begraver palestinierna 1000 döda kamrater, offer för Israels terror mot Gazaremsans befolkning. En del gravar behöver inte vara så stora, hälften är nämligen barn. Jag kan inte se alla bilderna på förödelsen utan att få yrsel.

När vi gjorde ”Flickan från Auschwitz” om Cordelia Edwards-son kom vi aldrig in i Gaza. Vi stoppades vid gränsen av Israels militär. ”Ser det likadant ut därinne som här?” hör jag mig själv fråga. Cordelia tittar på mig irriterat och säger: ”Det är världens mest tätbefolkade landremsa, vad tror du?”. Jag skäms över min korkade fråga, det är 30 grader varmt, även inne i bilen när vi far vidare.

Min dotter har kontakt med en palestinsk fotograf i Gaza vars familj vill fly helvetet på sina barn. Men alla övergångar är stängda, överfulla sjukhus och FN-skolor, som tjänat som

25/7 2014

skyddsrum, bombas. Ingen i Gaza firar md champagne.

Jag beundrar alla ungdomar som reser från Sverige till Palestina som frivilligarbetare. Låt oss alla göra vad vi kan. Vi kan åtminstone avstå från champagnen och skänka pengarna till Läkare utan gränser.

Isarels myndigheter uppmanar palestinierna att söka skydd just i FN:s skolor – för att sedan bomba dem som sökt skydd där, barn, i dag bombades den tredje skolan. Vidrigt! Varje dag dör 10 barn i genomsnitt...

Den norske överläkaren Mats Gilberth, 67 år, har i varje militär konflikt tagit sig till Gaza och arbetar där vid sjukhuset och tar hand om skadade, med de små medel som står till buds. Arbetar dygnet runt och tvingas se många patienter dö av sina skador på operationsbordet, en enastående insats. En sann hjälte! Fremskrittspartiets Siv jensen anklagar nu honom för att med sin medmänsklighet ”bedriva anti-israelisk propaganda”. Fullkomligt sanslöst. Och detta i ett land som gjort sig känt för sina tidigare insatser för hjälp till Palestina.

Norsk politik blir alltmer obegriplig. Ytterst få flyktingar från Syrien har tagits emot, bara någon procent av dem som Sverige tagit emot. Norge är världens rikaste land. Nyligen fattade man beslut om att kommunerna kan förbjuda tiggeri. Detta samtidigt som affärsmannen Tor Olav Tröim från bolaget där han varit anställd, Seatanks, får 1, 6 miljarder i avgångvederlag. Det största som nånsin utbetalts i Norge, 1,6 MIJARDER... Hur många liter champagne blir det?

30/7 2014

Empati och ”Rövhålseffekten”

Det finns forskning som visar att djur är empatiska varelser, från födseln, därför att de helt enkelt har nytta av förmågan till medkänsla! Inte minst som grupp. Hur det är med människan är föremål för ständig diskussion. En kompis gör mig uppmärksam på en TED-föreläsning där psykologen Paul Piff gjort experiment och undersökningar av vår empatiska förmåga, som skrämmer.

När de förmögna i vårt samhälle skapar sin rikedom förlorar de samtidigt sin medkänsla och empati. De rika fokuserar på sina egna intressen, isolerar sig gärna gentemot den mindre lottade, vill bo med sina likar. De ser på sin rikedom som att de själva skapat den oberoende av andra.

Vilka stannar vid ett övergångsställe och släpper fram fotgängare? Det gör de mindre bemedlade i sina skruttbilar dubbelt så ofta som lyxbilskonsumenterna...I sina experiment visar Paul Piff också att de med mindre inkomst dubbelt så ofta skänker pengar till behövande än dem med högre inkomst, detta trots att skänka pengar ger större tillfredsställelse och lycka än snålhet. De rika fuskar mer än de fattiga, gömmer pengar i utländ-

ska banker och vill förbjuda tiggare på våra gator...

Pengar gör oss helt enkelt mindre benägna att hjälpa andra. Duka upp ett bord med godsaker och de rika tar dubbelt så mycket och ofta som de med lägre inkomst. De rika uppför sig helt enkelt, enligt psykologen Piff, som riktiga rövhål, därav ”rövhåls-effekten”.

Professor Richard Wilkinson, som är med i Godheten, reder i filmen ut vad ojämlikhet ställer till med och orsakar i ett samhälle. I en annan TED-föreläsning samtalar Wilkinson med psykologen Paul Piff om vad den tilltagande ojämlikheten får för konsekvenser.

I Gaza dör nu allt fler barn som resultat av de svåra skador de erhållit under det månadslånga kriget. Sjukhusen är överfulla, i flera fall sönderskjutna och blockaden hindrar mediciner i tillräcklig omfattning att komma in. Bilderna på lemlästade barn, som finns i mängd på nätet, är outhärdliga att ta de av. I SvD läser jag om hur konflikten urholkat de empatiska känslorna hos den israeliska befolkningen: ”Medkänsla för civila offer i Gaza ses som förräderi”. Jag mår inte dåligt av de civila offren, intygar en intervjuad israel.

– ”Vi borde utplåna dem”, säger en annan. En lärare vid ett universitet hade uttryckt medkänsla för de lidande men fick då en reprimand av universitetets ledning om att hans känslor ”inte var förenliga med universitetets värderingar”. Uppenbarligen är det inte bara rikedom som förstör förmågan till empati och medkänsla.

10/8 2014

Public service och etiken

Vad är det som pågår?

SVT:s VD Eva Hamilton har förbjudit Godheten att visas i de ordinarie tv-kanalerna – inte ens efter valet. Skälet är att ”filmen kritiserar kapitalismen”.

Idag har näringslivspampen Pehr G Gyllenhammar medverkat i såväl tidningar, radio och tv i anledning av sin nya bok ”Oberoende är stark”. I den går han till stark attack mot, ja, just det: kapitalismen. Han riktar svidande kritik mot den ökande ojämlikheten, de höga direktörslönerna, bonusvansinnet, det nya klassamhället, den höga ungdomsarbetslösheten, den måttlösa girigheten... I en intervju i Sveriges Radio kallar Gyllenhammar sig själv ”rebell” och efterlyser ”krafter underifrån” som kan sätta sig till motvärn mot en utveckling som hotar hela samhällsbygget. Var finns de ”tuffa förhandlarna” inom facket, frågar han, som kan bjuda motstånd, varför jam-sar man bara med?

Hur i hela fridens namn kan Public service släppa fram en sådan kritisk röst? Dessutom i valtider? Och nära på parallell

till den de medverkande i Godheten framför! Varför, frågar jag för femtielfte gången, fungerar yttrandefriheten bara för vissa?

Samtidigt visar nya rapporter från OECD att Alliansen lyckats krossa facket. Metoden har varit att slopa avdragsrätten för fackavgiften, sänka A-kassan rejält och höja fackavgifterna. Flykten från facket har varit större än i något annat OECD-land. Ersättningen från A-kassan är nu lägre än OECD-genomsnittet. Facket har försvagats med följd att lönekrav, arbetsmiljö, jämställdhet m.m. kommit ur fokus. Facket tar inte längre strid. ”Vi har blivit ett normalt land...” kvittrar den f.d. socialdemokratiska finansmannen Klas Eklund, mannen bakom sossarnas 90-talsprogram som satte fart på nyliberalismen.

Dagens ekonomer såväl som Konjunkturinstitutet är överens om att skatten måste höjas flera procent för att vi ska kunna bibehålla vår välfärd, skola, vård och omsorg. Men istället kan Alliansen se sig som segrare i ”VM i skattesänkningar” konstaterar SvD, inget annat OECD-land har gått så hårt fram. ”Vi har blivit mer lika andra länder” konstaterar den pratsjuke minister Ullenhag. Hur kan man vara så gemen att man skryter med att folket fått en sämre välfärd på alla plan, skattekvoten då undantagen?

Politikerna tillhör den grupp i samhället som fått de högsta löneförhöjningarna, och då ifrån en redan hög lönenivå. Samtidigt som reglerna för vad som får framföras i Public service skyddar politikerna och den politik de driver från kritik. Det kallar i alla fall inte jag för ett demokratiskt samhälle.

Gyllenhammar är rädd för att tystnaden från facket och bristen på motstånd i framtiden kommer att leda till en explosion underifrån, skarpare konfrontation är någonsin tidigare – revolt helt enkelt, om exploateringen av människan tillåts fortsätta.

Från och med idag kan du se min nya kortfilm ”Ojämlighet dödar/Inequality kills” här på Godheten.se.

Ojämlighet dödar

Min kortfilm med professor Göran Therborn om vad den tilltagande ojämlikheten ställer till med visades med framgång på Filmfestivalen i Båstad. Den lysande författaren Kristian Lundberg skrev i Helsingborgs Dagblad om filmen såhär:

”Det är möjligt att årets viktigaste film är en svart-vit kortfilm. Det är en på sitt sätt mycket okomplicerad film. Den arbetar med en mycket sparsmakad dramaturgi. Två män. En bok. Två fåtöljer. Ett par stillbilder. En av männen förevisar en karta som visar på olika linjer i tunnelbanenätet i London. Den dramatik som finns äger istället rum i samtalet. ”Ojämlighet dödar är både namnet på filmen och slutsatsen som skildras med en grymsjälvklarhet. Det blir också genom samtalet mycket enkelt att se hur klass, kön och etnicitet reducerar oss från levande varelser till objekt i en annan och mycket större ekonomi.”

Filmen las därefter ut på nätet via den här sidan men också via sidan: www.politism.se

Redan efter tre dygn hade den setts av över 2.200 tittare. Pro-

fessor Göran Therborn mailar mig ett glädjebro från Johannesburg där han just nu befinner sig.

Allt fler rapporter kommer om hur ojämlikheten ökat. LO har tidigare beskrivit hur såväl jobbskatteavdraget som RUT och ROT-avdragen gynnat de redan förmögna och ökat klyftorna i samhället. Den fackliga tankesmedjan Katalys kom häromdagen med en rapport med samma innehåll. 25 gånger mer till tiondelen med högst inkomst, de rikaste alltså, än till tiondelen med lägst inkomst, de fattigaste. Enligt Regeringen ska medelklassen ha tjänat mest på dessa nyliberala reformer men det är alltså falskt. Istället gäller: ju högre inkomst, desto större inkomstökning. De där uppe disponerar i kronor nu 70.000 i snitt under det att de där nere disponerar knappt 3.000.

Men inkomsten är bara en del av komplexet ojämlikhet, vilket min nya kortfilm gör sitt bästa för att reda ut. Filmen lägger alltså till ytterligare en dimension till den som avhandlas i Godheten.

20/8 2014

”Graderad yttrandefrihet”

”Vi ska inte ha någon graderad yttrandefrihet i det här landet”, sa justitieminister Beatrice Ask i Rapport, i samband med torgmötet som Svenskarnas parti höll i Malmö.

Motdemonstranterna fick betala ett högt pris för sina protester genom att bli nedridna av polisens hästar, slagna blodiga av polisens batonger och förda till sjukhus, en kördes över av en polisbuss, en annan fick pungen krossad, några arresterades och anklagades lögnaktigt av polisen för att ha slagit ambulanspersonalen med påkar och kastat gatsten och flaskor. Nazisternas yttrandefrihet måste garanteras, särskilt nu i valrörelsen, summerade justitieministern. Ett 20-tal orter väntar på nya möten. Samhällets engagemang för att skydda yttrandefriheten är storstilat, minsann...

När SVT bestämmer sig för att Godheten inte kan visas är uppslutningen från Makten inte lika storstilad. Filmen kommer att visas i Kunskapskanalen senare i höst och då med en inledande debatt, har VD Eva Hamilton meddelat i en intervju i P 1 för en tid sedan. På SVT råder alltså en ”graderad yttrandefrihet”.

I går skulle jag ha inlett min höstturné med Godheten i Härnösand. Men jag har fått ställa in därför att jag drabbats av en följsjukdom till borelia. Jag skulle ha varit på flera platser med filmen. Jag är ledsen för att jag nu inte kan men är glad för att filmen fortfarande efter 19 månader är aktuell och visas runt landet! (I Härnösand var det full salong, 160 personer, får jag veta genom mail nu på morgonen och debatten blev livlig, dessutom visades min nya kortfilm ”Ojämlighet dödar”).

I Dagens Nyheter i helgen framträdde skådespelaren Thommy Berggren i en stor intervju där han berättar om sitt politiska engagemang och varför han medverkade i Godheten. Filmen har trots allt, inte minst tack vare Folkets Bios visningar, blivit en del av valrörelsen. Nu är det två veckor kvar till valdagen.

När valet är över återstår den centrala diskussionen om yttrandefrihetens gränser, ska de sättas av Makten, Marknaden eller Folket? Existerar det något sådant som demokrati utan yttrandefrihet? Jag blir betänksam när en kollega, som försökt sälja en film till SVT, ringer och berättar om SVT:s beslut att inte köpa filmen. SVT vill inte ha filmer som är ”speakerdrivna”, dvs som har en berättaröst, utan ”vi prioriterar filmer som har starka karaktärer eller skeenden”, ja, som i en spelfilm. ”Ett sådant dramaturgiskt berättande skapar mer av identifikation och engagemang”, heter det.

Är det verkligen så våra framtida filmare tvingas arbeta för att få tillgång till SVT:s yttrandefrihet?

29/8 2014

Yttrandefriheten revisited

Radions Kulturnytt berättar att filmen ”Jag är fan en panter” kommer att visas av SVT före valet i de ordinarie kanalerna. Filmen handlar om den sociala situationen i Göteborgsförorten Biskopsgården och kampen för att förändra situationen med de många dödsskjutningarna, gängkriminaliteten, arbetslösheten, bostadssituationen och den förtärande vanmakten. Med de Svarta Pantrarna i USA som förebild har en allt starkare ungdomsrörelse växt fram som kämpar mot de lokala politikernas vanstyre och nonchalans. Den nu åldrade Bobby Seale från Black Panthers är t.o.m. inbjuden och medverkar i filmen.

Upphovsmännen själva har varit rädda för att SVT:s beslut om Godheten också skulle drabba dem. Filmen är angelägen och ett bra exempel på vad som SVT självklart ska visa.

Lite ironiskt eftersom en av upphovsmännen, Leo Palmestål, bad om mina synpunkter och råd, något som jag också levererade. Vi hade kontakt redan under deras första film om Pantrarna ”Behandla oss inte som djur” från 2012, också den en film om kampen. Filmen ska visas i en entimmesversion och jag undrar vilka

sanningar i långfilmsversionen som fått stryka på foten. Jag blir självfallet nyfiken på hur Pressetiska Rådet resonerat denna gång. De politiska gränsdragningarna blir allt delikatare. Se filmen före valet!

Valet är över

INNAN VALET UTROPADE Reinfeldt att ”Alliansen har gjort Sverige mer borgerligt”. Ja, tyvärr, istället för gemenskap fick vi en centrering på jaget – i alla dimensioner. Nu vann extremhögern, Sverigedemokraterna, 800.000 röstade fram ett rasistiskt parti.

Jag poströstade långt före valet eftersom valrörelsen till så stor del kom att handla om makt, maktspel och vem blir störst. Inga visioner, ingen ideologi. Vad vill vi göra med Sverige? Vilken sorts land vill vi ha? Det är en av de tristaste valrörelser jag kan minnas. Åren med Alliansen har varit de inställda upprorens tid. Alliansen har kunnat härja fritt. Sällan har det varit så tyst i leden, inga strejker, ingen facklig opposition värd namnet. Och nu ligger politiken i vågmästarpartiet Sverigedemokraternas händer, och det i hela landet...

Jag kommer fortsätta drömma om ett mer solidariskt och empatiskt samhälle, ett samhälle med plats för alla, där inte bara de redan gynnade har en framtid, där siste man är lika mycket värd som den med den fetaste plånboken, att vi slipper girigheten som ideal. Demokrati och yttrandefrihet är några av de

10/9 2014

finaste ord jag känner och måste dessa begrepp återfå sitt rätta värde, som Marknadsamhället nu berövat dem.

Verklig politisk förändring kommer att ta tid. Att riva ner är lätt och går snabbt, bygga upp är mödosammare. Fyra år är en kort tid på jorden. Hoppet har i alla fall ”inte ramlat ur fickorna”.

16/9 2014